

Opinnäytetyö (AMK)

Tietojenkäsittely

Yrityksen tietojärjestelmät

2016

Sanni Koskimies

OPPAAN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS POHJOIS-JAPANIIN HARJOITTELUUN LÄHTEVILLE OPISKELIJOILLE

Sanni Koskimies

OPPAAN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS POHJOIS-JAPANIIN HARJOITTELUUN LÄHTEVILLE OPISKELIJOILLE

Turun ammattikorkeakoululla on ollut harjoitteluohjelma Pohjois-Japanissa sijaitsevien teknillisten korkeakoulujen kanssa vuodesta 2008. Harjoitteluun lähtee vuosittain 9–16 Turun ammattikorkeakoulun opiskelijaa. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä käytännöllinen opas Pohjois-Japaniin (Tohokun alueelle ja Hokkaidoon) harjoitteluun lähteville Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille.

Opasta varten tehtiin kaksi kyselytutkimusta: 1. kyselytutkimus Pohjois-Japanissa harjoittelussa olleille Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille ja 2. kyselytutkimus pohjoisjapanilaisille Turun ammattikorkeakoulussa opiskelijavaihdossa olleille opiskelijoille. Kyselytutkimuksilla selvitettiin, mitä asioita olisi hyvä kertoa Japaniin harjoitteluun lähteville opiskelijoille. Lisäksi japanilaisilta vaihto-opiskelijoilta kysyttiin heidän vaihtokokemuksistaan Turun ammattikorkeakoulussa. Oppaassa käytettiin lähteinä myös Japanin kulttuurista kertovia kirjoja ja nettiartikkeleita. Lisäksi oppaan suunnittelussa käytettiin kirjoittajan omaa kokemusta harjoittelusta Japanissa. Kyselyt tehtiin Google Forms- ja Survey Monkey -työkaluilla. Kyselytutkimuksista saatu tieto oli merkittävässä roolissa opasta suunniteltaessa.

Kyselytutkimusten vastausten perusteella Pohjois-Japaniin harjoitteluun lähteville opiskelijoille tulisi kertoa kulttuurieroista, Tohokun alueesta ja Hokkaidosta sekä tapahtumista näillä alueilla. Lisäksi toivottiin, että oppaasta löytyisi vinkkejä arkielämään japanilaisessa kouluympäristössä ja asuntolassa. Jotta harjoittelusta saisi enemmän opintoihin liittyvää hyötyä, harjoittelun aikana tehdyn projektin tulisi olla tiiviimmin yhteydessä opiskelijan koulutusalaan. Kyselytutkimuksen tulos osoitti, että valtaosa suomalaisten opiskelijoiden ennakkokäsityksistä kulttuurieroista piti paikkansa. Kulttuurieroja, kuten muitakin tutkimukseen osallistuneiden mielestä tärkeitä asioita, on esitetty oppaassa.

Kyselytutkimusten pohjalta voidaan suunnitella toimenpiteitä, joilla voidaan parantaa suomalaisten opiskelijoiden harjoittelukokemusta Japanissa ja kehittää japanilaisten opiskelijoiden vaihdon sisältöä Turun ammattikorkeakoulussa. Runsaampi tieto kulttuurieroista, kouluympäristöstä ja projektista voisi helpottaa opiskelijoiden lähtöprosessia Japaniin ja sopeutumista sikäläisiin oloihin.

Oppaan tilaajana oli Turun ammattikorkeakoulun kansainvälinen koordinaattori. Opas on saatavilla digitaalisessa muodossa Turun ammattikorkeakoulun intranetistä.

ASIASANAT:Japani, graafinen suunnittelu, kulttuurierot, Tohoku, Hokkaido, opas, taitto, harjoittelu

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Business Information Technology | Business Information Systems

2016 | 56 + 2

Anne Jumppanen

Sanni Koskimies

DESIGN AND CREATION OF A GUIDE FOR STUDENTS GOING TO NORTHERN JAPAN FOR PRACTICAL TRAINING

Turku University of Applied Sciences (TUAS) has a practical training program with technical institutes in Northern Japan since 2008. Every year 9–16 students of TUAS complete their practical training in Northern Japan. The purpose of this study was to create a practical guide for the students of TUAS aiming to complete their practical training in Northern Japan (Tohoku region and Hokkaido).

For the preparation of the guide, two surveys were executed: 1. survey for the Finnish students of TUAS with practical training experience in Northern Japan and 2. survey for the Japanese students who have experienced a student exchange at TUAS. The purpose of the surveys was to examine what kind of information would be beneficial for the students aiming to complete their practical training in Japan. Moreover, the second survey enquired about the exchange experiences of the Japanese students in TUAS. Books and articles about Japanese culture were also used as sources in the guide. In addition, the author's personal experience of practical training in Japan was utilized in preparation of the guide. The surveys were conducted with Google Forms and Survey Monkey. The information obtained from the surveys was significant when planning the guide.

According to the results of the surveys, information about the cultural differences, events in Northern Japan and the geographical area of Northern Japan should be given to the students. Moreover, advice on the daily life in the dormitory and school area were regarded important. In order to gain more academic benefit from the practical training experience, the content of the project executed in Japan should be linked more precisely to the student's specialization. Interestingly, most of the students' preconceptions about the cultural differences were verified. The cultural differences are presented in the guide, as well as other issues regarded important by the survey participants.

Procedures to improve the students' experience of practical training in Japan can be planned based on the surveys. Similarly, the contents of the exchange of Japanese students in TUAS can be developed. Obtaining more information on the cultural differences, school environment and the project would ease the process of leaving to Japan and adapting to the circumstances there.

The commissioner of the guide was the international coordinator of TUAS. The guide is available in digital format in the TUAS intranet.

KEYWORDS: Japan, graphic design, cultural differences, Tohoku, Hokkaido, guide, layout, practical training

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO	7
1 JOHDANTO	8
2 TYÖN TAUSTA	10
2.1 Aiheen valinta	10
2.2 Aiheen rajausta ja perustelut	10
2.3 Opinnäytetyön tavoitteet	11
2.4 Tutkimusmenetelmä	11
3 YHTEISTYÖKORKEAKOULUT POHJOIS-JAPANISSA	13
3.1 Opiskelijaliikkuvuus	13
3.2 Tohokun alue	16
3.3 Hokkaido	17
3.4 Japanin koulusysteemi	17
3.5 Korkeakouluista valmistuneiden työllisyys Japanissa	18
3.6 Harjoittelu Japanin yhteistyökorkeakouluissa	19
4 JAPANIN KULTTUURIN KOHTAAMINEN	21
4.1 Hierarkia	21
4.2 Ryhmäkäyttäytyminen ja individualismin puute	21
4.3 Kahdet kasvot	22
4.4 Puhetavan mukautuminen statuksen mukaan	22
4.5 Oma harjoittelukokemus Japanissa	23
4.6 Oma kokemus Japanin kulttuurista	23
5 KYSELYTUTKIMUKSEN SUUNNITTELUN VAIHEET	27
5.1 Oikean kohderyhmän tunnistaminen	27
5.1.1 Kyselytutkimus suomalaisille opiskelijoille	27
5.1.2 Kyselytutkimus japanilaisille opiskelijoille	27
5.2 Kysymysten suunnittelu	28
6 KYSELYTUTKIMUKSEN TOTEUTUS	30
6.1 Kyselytutkimus suomalaisille opiskelijoille	30
6.2 Kyselytutkimus japanilaisille opiskelijoille	30

6.3 Aineiston kerääminen	30
7 AINEISTON TULOKSET JA ANALYSOINTI	32
7.1 Kyselytutkimus suomalaisille opiskelijoille - vastaukset	32
7.2 Kyselytutkimus japanilaisille opiskelijoille - vastaukset	42
8 OPPAAN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	48
8.1 Oppaan ulkoasun suunnittelu tulosten pohjalta	48
8.2 Oppaan sisällön suunnittelu tulosten pohjalta	48
8.3 Taittoprosessi	49
9 YHTEENVETO	54
LÄHTEET	56

LIITTEET

Liite 1: Kysely suomalaisille opiskelijoille

Liite 2: Kysely japanilaisille opiskelijoille

KUVAT

Kuva 1. Japanin kartta, Tohokun alue ja Hokkaido (turkoosilla värillä).	9
Kuva 2. Kuvakollaasi Japanista.	26
Kuva 3. Kansivaihtoehtoja.	48
Kuva 4. Fonttinäyte.	50
Kuva 5. Kuvakaappaus Nippon Colors -sivulta (Traditional Colors of Japan 2012).	50
Kuva 6. Oppaassa käytetyt värit.	51
Kuva 7. Oppaan kansi.	51
Kuva 8. Oppaan sivut 1-2.	52
Kuva 9. Oppaan sivut 7-8.	52
Kuva 10. Oppaan sivut 17-18.	53
Kuva 11. Oppaan sivut 47-48.	53

KUVIOT

Kuvio 1. Harjoittelijamäärät korkeakouluittain vuosina 2010–2016 (LIKe ja TYT). Tilastot: Turun ammattikorkeakoulun käyttämä sähköinen järjestelmä Mobility-Online (2016).	14
---	----

Kuvio 2. Pohjois-Japanissa harjoittelussa olleet opiskelijat vuosina 2010–2016. Tilastot: Turun ammattikorkeakoulun käyttämä sähköinen järjestelmä Mobility-Online (2016).	14
Kuvio 3. Vuosittaiset harjoittelijamäärät kouluittain. Tilastot: Turun ammattikorkeakoulun käyttämä sähköinen järjestelmä Mobility-Online (2016).	15
Kuvio 4. Pohjois-Japanissa sijaitsevista yhteistyökorkeakouluista Turun ammattikorkeakouluun opiskelijavaihtoon tulleet japanilaiset opiskelijat. Tilastot: Turun ammattikorkeakoulun käyttämä sähköinen järjestelmä Mobility-Online (2016).	16
Kuvio 5. Japanin koulusysteemi (KOSEN, National Institute of Technology 2009).	18
Kuvio 6. Miksi päätit hakea Japaniin harjoitteluun?	33
Kuvio 7. Miten tärkeinä pidit seuraavia seikkoja ennen Japaniin lähtöä?	34
Kuvio 8. Mitä asioita oppaasta olisi hyvä löytyä?	39
Kuvio 9. Mistä sait tietoa yhteistyökorkeakouluista, johon menit harjoitteluun?	40
Kuvio 10. Olisitko kaivannut lisää informaatiota seuraavilta tahoilta ennen harjoittelua?	40
Kuvio 11. Miksi päätit hakea Suomeen opiskelijavaihtoon?	43

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO

Gaijin	ulkomaalainen (länsimaalainen)
Hokkaido	pohjoisin saari Japanissa
Honshū	Japanin suurin saari, jossa mm. Tokyo sijaitsee
Kosen	teknillinen korkeakoulu Japanissa
LIKe	Turun ammattikorkeakoulun Liiketalouden, ICT:n ja Kemian- tekniikan tulosalue
NIT	National Institute of Technology (=teknillinen korkeakoulu)
Onsen	japanilainen kylpylä
Shinsotsu	vastavalmistunut japanilainen opiskelija
Tohokun alue	Japanin suurimman saaren, Honshūn, koillisosa, koostuu kuudesta prefektuurista
Tsunami	hyökyaalto, joka syntyy merenpohjan rajun liikahduksen seu- rauksena
TYT	Turun ammattikorkeakoulun Tekniikan, Ympäristön ja Talou- den tulosalue

1 JOHDANTO

Ensimmäistä kertaa Japaniin harjoitteluun suuntavilla opiskelijoilla on usein paljon kysymyksiä mielessä Japanista ja sen kulttuurista. Suhteellisen eristäytyneeseen maahan ja kulttuuriin sopeutuminen saattaa tuntua aluksi mahdottomalta. Japani on vastakohtien maa: toisaalta hyvin kehittynyt teknologisesti, mutta toisaalta perinteiset arvot ja tavat näkyvät jokapäiväisessä elämässä. Esimerkiksi asiat, jotka hoidetaan Suomessa sähköisesti, hoidetaan Japanissa vielä paperisena. Kulttuurisidonnainen käyttäytyminen ja hierarkia näkyvät japanilaisessa työelämässä ja koulussa: kohteliaisuus saattaa tuntua suomalaisesta jopa liialliselta ja sosiaalinen hierarkia on läsnä jopa tavanomaisissa arkipäivän tilanteissa.

Monilla on epätietoisuutta ja ennakkokäsityksiä Japanista ja sen kulttuurista, jotka saattavat vaikuttaa negatiivisesti harjoitteluun lähtemiseen. Harjoitteluun lähteville Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille ei ollut aiemmin minkäänlaista opasta, josta olisi saanut tietoa yhteistyökorkeakouluista, kulttuurieroista ja yleisesti harjoittelusta.

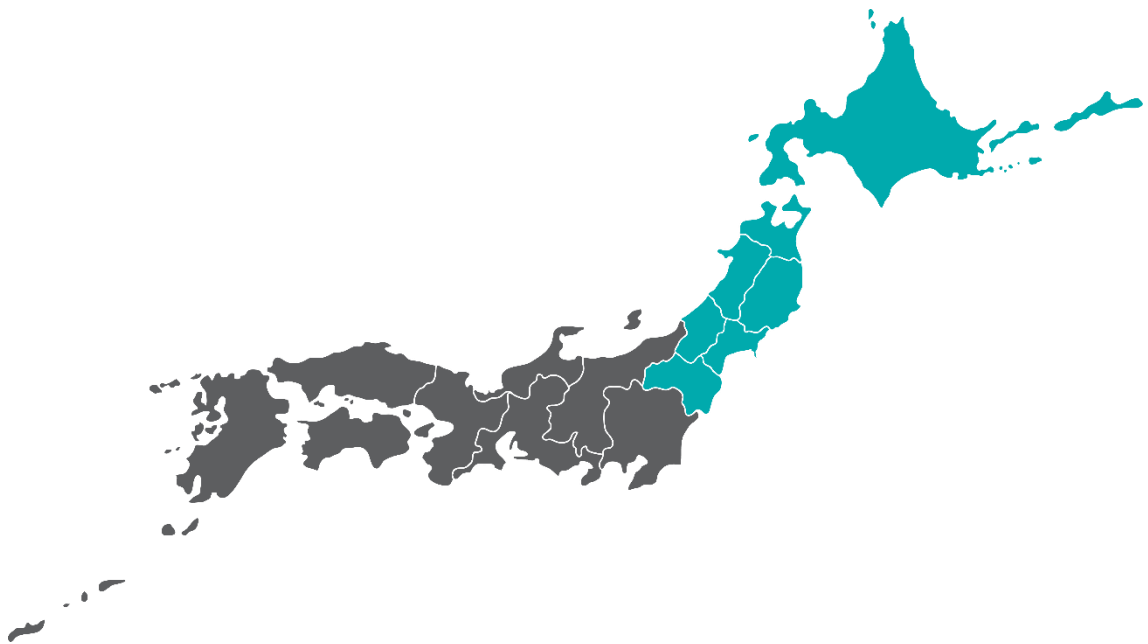
Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa opas Turun ammattikorkeakoulun Pohjois-Japanissa sijaitseviin yhteistyökorkeakouluihin harjoitteluun lähteville Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Oppaan sisältö pohjautuu aikaisemmin Pohjois-Japanissa harjoittelussa olleiden Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille tehdyn kyselytutkimuksen vastauksiin ja kirjoittajan omaan harjoittelukokemukseen Japanissa. Opiskelijoille tehdyssä kyselytutkimuksessa selvitettiin muun muassa, mitä informaatiota olisi hyvä antaa Japaniin lähteville opiskelijoille. Lisäksi opiskelijoilta kysyttiin heidän mahdollisista Japania ja sen kulttuuria koskevista ennakkokäsityksistään.

Lisäksi tehtiin kyselytutkimus Turun ammattikorkeakoulussa opiskelijavaihdossa olleille japanilaisille opiskelijoille, joiden oma koulu on yksi Turun ammattikorkeakoulun yhteistyökorkeakouluista Pohjois-Japanissa. Kyselyllä selvitettiin, mitä oppaassa olisi hyvä kertoa Japanista suomalaisille opiskelijoille, jotka ovat lähdössä sinne harjoitteluun.

Turun ammattikorkeakoulun kansainvälisen koordinaattorin pyynnöstä japanilaisilta opiskelijoilta kysyttiin myös heidän vaihtokokemuksistaan Suomessa: oliko opiskelijavaihto hyödyllinen tulevaisuutta ajatellen, oliko suomalaisiin helppo tutustua ja oliko opiskelijaelämään ulkomailla helppo sopeutua. Tätä tietoa voidaan käyttää opiskelijavaihdon sisällön suunnittelussa ja kehittämisessä.

Opinnäytetyön kirjallisessa osassa esitellään ja arvioidaan molempien kyselytutkimusten tuloksia. Työssä käsitellään myös Turun ammattikorkeakoulun yhteistyökorkeakouluja ja harjoittelua Japanissa. Lisäksi kerrotaan Tohokun alueesta, Hokkaidosta ja Japanin kulttuurista. Kirjallisessa osassa tuodaan esille havaintoja japanilaisesta kulttuurista myös oman harjoittelukokemukseen perustuen. Kuvassa 1. on turkoosilla erotettu Tohokun alue ja Hokkaido.

Kuva 1. Japanin kartta, Tohokun alue ja Hokkaido (turkoosilla värillä).

2 TYÖN TAUSTA

2.1 Aiheen valinta

Aiheen valinta lähti omakohtaisen harjoittelukokemuksen innoittamana. Suoritin ammatinharjoitteluni Sendain teknillisessä korkeakoulussa keväällä 2014. Oma havaintoni ennen harjoitteluun lähtöä oli se, että harjoittelusta, kulttuurieroista ja yhteistyökorkeakouluista ei saanut etukäteen tarpeeksi informaatiota. Harjoitteluun hakeminen ja lopulta harjoitteluun lähteminen tuntuivat haastavilta ja olo tuntui epävarmalta tiedonpuutteen takia. Tiedon saamiseksi täytyi omatoimisesti kysellä aikaisemmin Japanissa harjoittelunsa suorittaneilta opiskelijoilta heidän kokemuksistaan. Pääsääntöisesti opiskelijat kertoivat ”kauhutarinoita” koulujen asuntoloiden tiukoista säännöistä. Tämän takia koin etukäteen turhaa stressiä muun muassa asuntolassa asumisesta. Näiden epämieluisien tuntemusten takia koinkin tarpeelliseksi auttaa muita Japaniin harjoitteluun lähteviä opiskelijoita.

Ennen opinnäytetyön aiheen valintaa kävin muutaman kerran Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille tarkoitetussa lähtöorientaatiossa kertomassa harjoittelukokemuksestani Japanissa. Kysymyksiä harjoitteluun liittyen tuli paljon, ja niistä suurin osa koski kulttuurieroja, yhteistyökorkeakoulua, asuntolaa, projektia ja yleisesti elämää Japanissa.

Syyskuusta 2015 aloitin perusharjoitteluni Turun ammattikorkeakoulun kansainvälisten asioiden tiimissä. Keskustelin kansainvälisen koordinaattorin kanssa opinnäytetyön aiheesta, ja häneltä tulikin ehdotus: opas Japaniin harjoitteluun lähteville opiskelijoille. Otin ideasta heti kiinni ja aloin suunnitella opasta.

2.2 Aiheen rajausta ja perustelut

Yleisiä opaskirjoja Japaniin opiskelemaan lähteville on jo julkaistu, mutta Pohjois-Japaniin harjoitteluun lähteville opiskelijoille ei ollut tehty opasta. Turun ammattikorkeakoulun kansainvälisen koordinaattorin pyynnöstä keskityin oppaassa vain Turun ammattikorkeakoulun Pohjois-Japanissa sijaitseviin yhteistyökorkeakouluihin. Oppaassa käydään läpi muun muassa harjoittelun käytännön asioita, Japanin kulttuuria, ruokakulttuuria sekä Tohokun aluetta ja Hokkaidoa. Oppaasta tehtiin pääasiassa harjoitteluun lähteville suunnattu, mutta uskon, että sitä voi hyödyntää muissakin tilanteissa.

2.3 Opinnäytetyön tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa visuaalisesti miellyttävä opas Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille, jotka lähtevät harjoitteluun Turun ammattikorkeakoulun yhteistyökorkeakouluihin Pohjois-Japaniin. Oppaan sisältö pohjautuu kahden kyselytutkimuksen tuloksiin:

Kyselytutkimus 1. Turun ammattikorkeakoulun Japanin yhteistyökorkeakouluissa harjoittelussa olleille suomalaisille opiskelijoille.

Kyselytutkimus 2. Turun ammattikorkeakoulussa opiskelijavaihdossa olleille japanilaisille opiskelijoille, joiden oma koulu on yksi Turun ammattikorkeakoulun yhteistyökorkeakouluista Pohjois-Japanissa.

Kyselyiden tavoitteena oli saada ajatuksia opiskelijoilta siitä, mitä olisi hyvä kertoa Japaniin harjoitteluun lähteville suomalaisille opiskelijoille.

Lisäksi oppaassa käytetään kirjoittajan omaa harjoittelukokemusta sekä kirjoista ja artikkeleista saatua tietoa. Kirjoittaja on suuntautunut opinnoissaan graafiseen suunnitteluun ja taittoon, joten oppaan visuaalisuuteen haluttiin panostaa. Kyselytutkimusten tuloksissa tulee esille myös asioita, joita ei sellaisenaan otettu oppaaseen. Turun ammattikorkeakoulun kansainvälisen koordinaattorin pyynnöstä Turun ammattikorkeakoulussa opiskelijavaihdon suorittaneilta japanilaisilta kysyttiin heidän vaihtokokemuksistaan. Näitä tuloksia analysoitiin ja tehtiin kehitysehdotuksia opiskelijavaihdon sisältöä koskien.

2.4 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusstrategiaksi valittiin survey-tutkimus, jossa tietoa kerätään valitulta joukolta ihmisiä strukturoidulla kyselyllä. Kyselystä saadun aineiston avulla pyritään selittämään ilmiöitä. (Hirsjärvi ym. 2007, 130.) Tiedon keräämiseksi suunniteltiin puolistrukturoitu kyselytutkimus, jossa oli avoimia kysymyksiä, monivalintakysymyksiä ja asteikkoihin perustuvia kysymyksiä. Avoimilla kysymyksillä saatiin kvalitatiivista eli laadullista tietoa, jota voitiin käyttää sellaisenaan oppaassa. Avoimet kysymykset antoivat vastaajalle mahdollisuuden tuoda esille omia mielipiteitään ilman ennalta asetettuja rajoja, mistä oli etua opasta suunniteltaessa. Monivalintakysymyksillä saatiin kvantitatiivista tietoa, jolla voitiin määritellä, mikä tieto on tärkeää ja näin ollen hyvä sisällyttää oppaaseen. Osassa monivalintakysymyksiä oli valmiiden vastausvaihtoehtojen lisäksi avoin kysymys, jos mikään

valmiista vastausvaihtoehtoista ei ollut sopiva. Muutamat kysymykset olivat asteikko-tyyppisiä. Niistä saatiin kvantitatiivista tietoa, jota käytettiin oppaan sisällön suunnitteluun. Kysymysten suunnittelusta on kerrottu lisää kappaleessa 5.2.

3 YHTEISTYÖKORKEAKOULUT POHJOIS-JAPANISSA

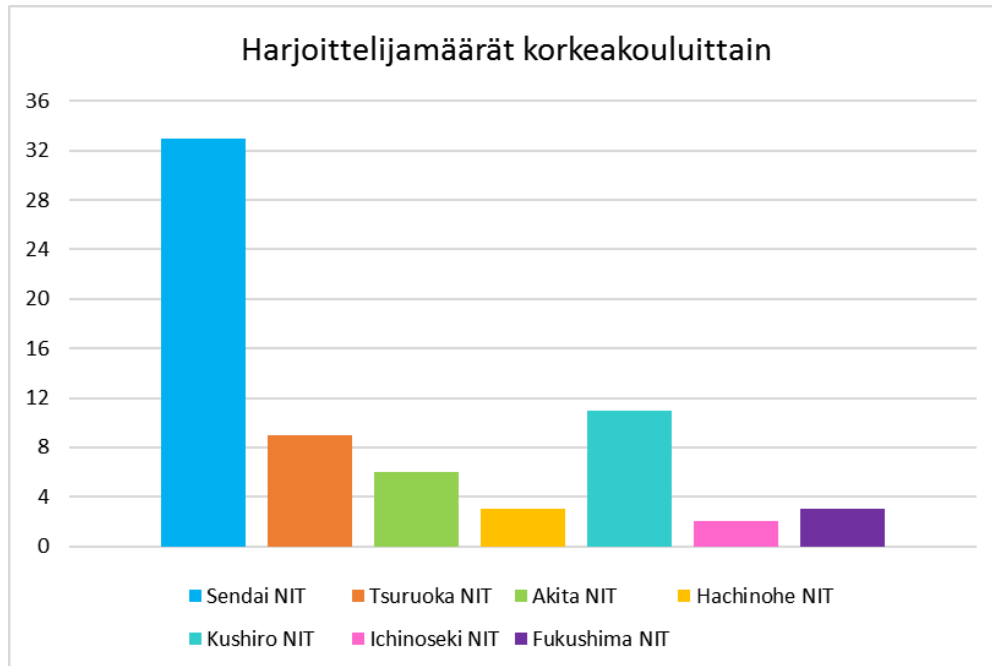
Turun ammattikorkeakoululla on ollut yhteyksiä Japaniin jo kahdeksan vuoden ajan. Kaikki yhteistyökorkeakoulut, joiden kanssa on harjoitteluyhteistyötä, sijaitsevat Tohokun alueella ja Hokkaidossa. (Turun ammattikorkeakoulun kansainvälinen koordinaattori 2015.) *Tohokun* alue on Japanin suurimman saaren, *Honshūn*, koillisosa ja koostuu kuudesta prefektuurista: Akita, Aomori, Fukushima, Iwate, Miyagi ja Yamagata (Tohoku Tourism Promotion Organization). *Hokkaido* on Japanin pohjoisin sekä toiseksi suurin saari *Honshūn* jälkeen (Japan Guide 2014¹).

Kaikki Pohjois-Japanissa sijaitsevat Turun ammattikorkeakoulun yhteistyökorkeakoulut ovat teknillisiä korkeakouluja. Ensimmäiset teknilliset korkeakoulut perustettiin Japaniin vuonna 1961. Vuoden 2015 kesäkuuhun asti kouluja kutsuttiin nimellä National College of Technology (NCT), mutta nimikkeet muutettiin National Institute of Technology (NIT), XX College -tyylisiksi. Japaniksi kouluja kutsutaan nimellä *kosen*, englanniksi käännettynä college. (KOSEN, National Institute of Technology 2009.)

3.1 Opiskelijaliikkuvuus

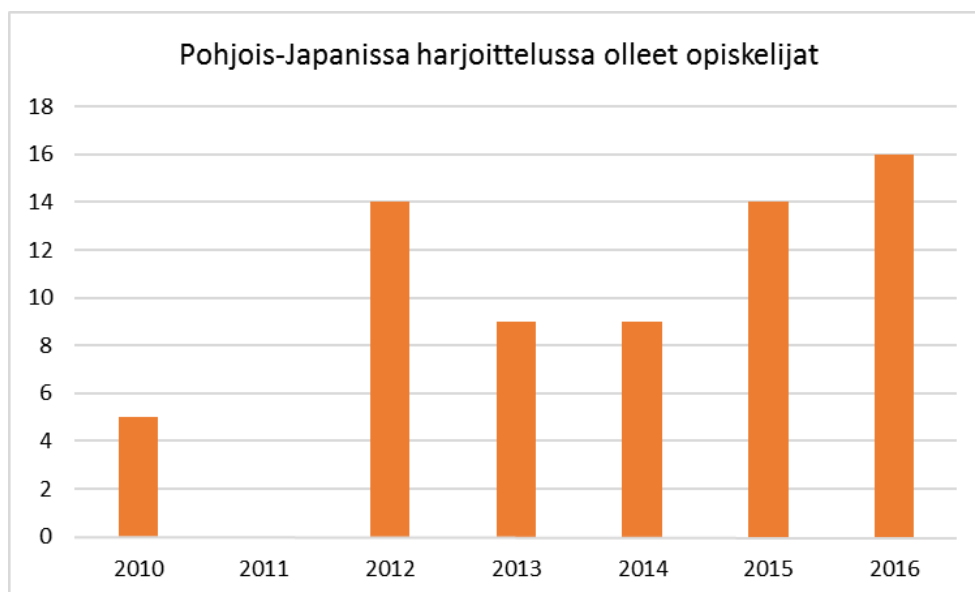
Ensimmäiset yhteistyösopimukset tehtiin Miyagin prefektuurissa sijaitsevan Sendain teknillisen korkeakoulun (National Institute of Technology, Sendai College, japaniksi *Sendai Kosen*, lyhennettynä Sendai NIT) kanssa vuonna 2008. Turun ammattikorkeakoulusta lähti harjoitteluun ensimmäistä kertaa opiskelijoita Sendaihin vuonna 2010. Vuonna 2016 Turun ammattikorkeakoululla on harjoittelun osalta yhteensä seitsemän yhteistyökorkeakoulua Pohjois-Japanissa. (Turun ammattikorkeakoulun kansainvälinen koordinaattori 2015.)

Kuviossa 1 esitetään Pohjois-Japaniin harjoitteluun lähteneiden suomalaisten opiskelijoiden määrät yhteistyökorkeakouluittain vuodesta 2010 lähtien kahden Turun ammattikorkeakoulun tulosalueen osalta: Liiketalouden, ICT:n ja Kemianteollisuuden tulosalue (LIKE) sekä Tekniikan, Ympäristön ja Talouden tulosalue (TYT).

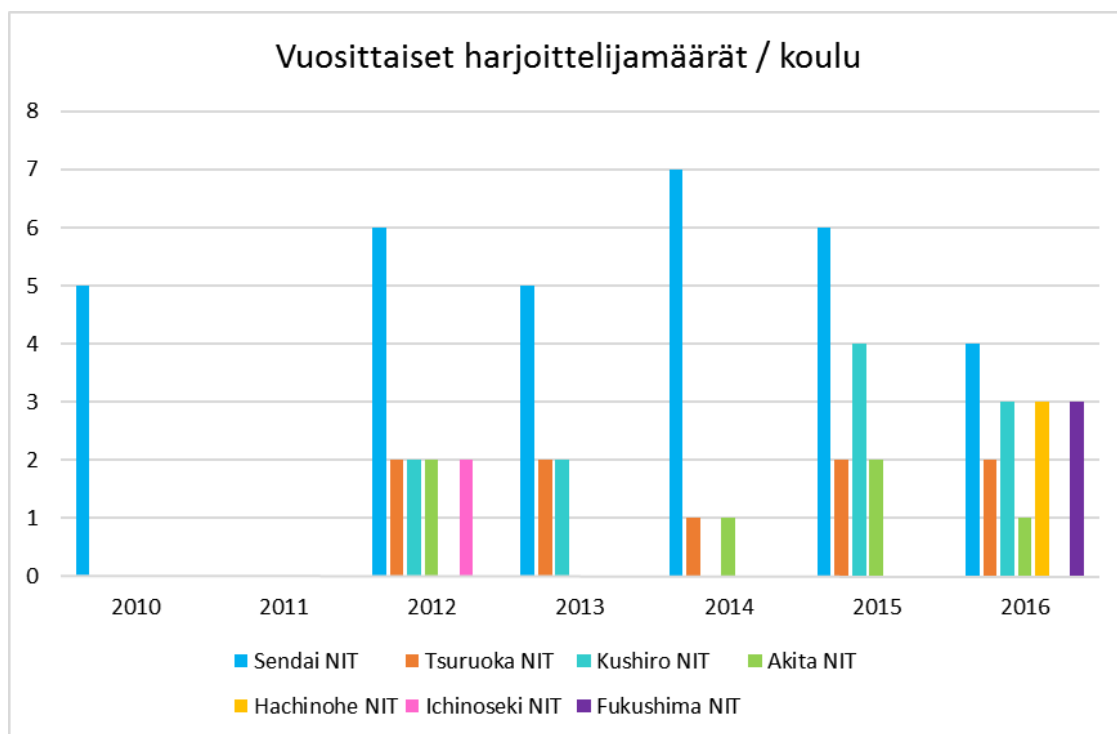
Kuvio 1. Harjoittelijamäärät korkeakouluittain vuosina 2010–2016 (LIKe ja TYT). Tilastot: Turun ammattikorkeakoulun käyttämä sähköinen järjestelmä Mobility-Online (2016).

Vuonna 2016 Pohjois-Japaniin lähtee Turun ammattikorkeakoulusta ennätysmäärä opiskelijoita harjoitteluun. Kuviossa 2 esitetään Pohjois-Japaniin harjoitteluun lähteneiden opiskelijoiden vuosikohtaiset lukumäärät Turun ammattikorkeakoulun LIKe- ja TYT -tu-
losalueiden osalta.

Kuvio 2. Pohjois-Japanissa harjoittelussa olleet opiskelijat vuosina 2010–2016. Tilastot: Turun ammattikorkeakoulun käyttämä sähköinen järjestelmä Mobility-Online (2016).

Japaniin harjoitteluun lähtevien määrä on kasvanut vuosi vuodelta. Ensimmäiset harjoittelut suoritettiin Sendain NIT:ssä vuonna 2010. Seuraavana vuonna viiden Turun ammattikorkeakoulun opiskelijan oli tarkoitus lähteä Sendain NIT:in harjoitteluun, mutta harjoittelu peruuntui maaliskuussa 2011 sattuneen luonnonkatastrofin takia. Hachinoheen ja Fukushimaan lähtee vuonna 2016 ensimmäistä kertaa opiskelijoita harjoitteluun. (Turun ammattikorkeakoulun kansainvälinen koordinaattori 2015.) Kuviossa 3 esitetään vuosittaiset koulukohtaiset harjoittelijamäärät.

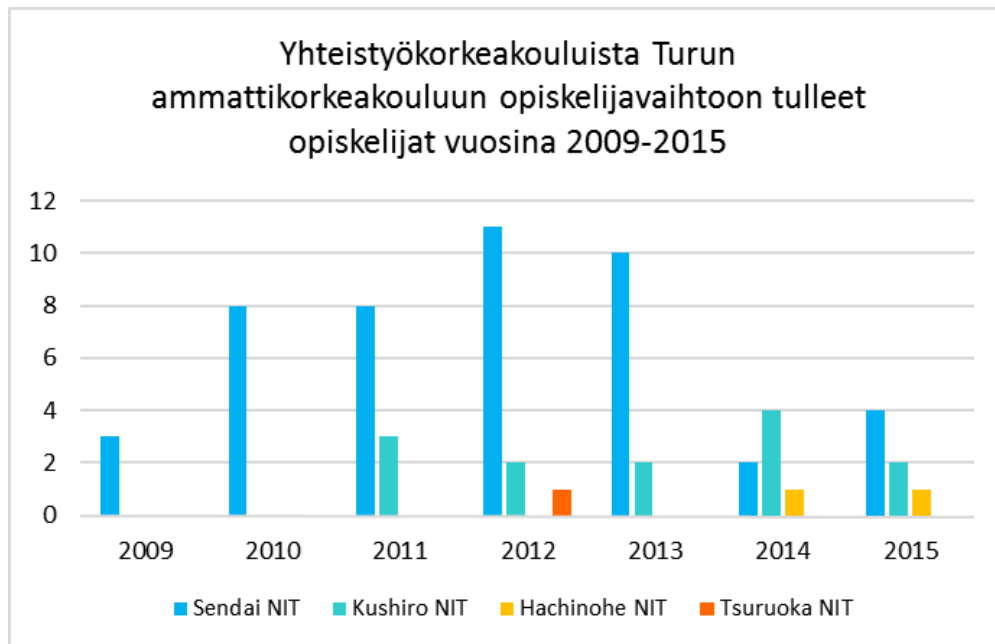

Kuvio 3. Vuosittaiset harjoittelijamäärät kouluittain. Tilastot: Turun ammattikorkeakoulun käyttämä sähköinen järjestelmä Mobility-Online (2016).

Harjoitteluyhteistyön lisäksi Turun ammattikorkeakoululla on yhteistyösopimus arvostetun Tohokun yliopiston kanssa (Tohoku University) opiskelijavaihdosta. Tohokun yliopistoon on lähtenyt Turun ammattikorkeakoulusta yhteensä 3 opiskelijaa vuosina 2010–2015 (Mobility-Online 2016). Tohokun yliopistoon lähtevät opiskelijat suorittavat opiskelijavaihdon tai tekevät opinnäytetyötä (Turun ammattikorkeakoulun kansainvälinen koordinaattori 2015).

Pohjois-Japanissa sijaitsevista yhteistyökorkeakouluista tulee joka vuosi japanilaisia opiskelijoita opiskelijavaihtoon Turun ammattikorkeakouluun. Eniten opiskelijaliikkuvuutta on ollut Sendain teknillisen korkeakoulun kanssa, josta tulee vuosittain opiskeli-

joita 3–6 kuukautta kestävään vaihtoon. Kushiron teknillisestä korkeakoulusta tulee opiskelijoita 3 kuukauden vaihtoon. Kuviossa 4 esitetään Pohjois-Japanissa sijaitsevista yhteistyökorkeakouluista tulleiden japanilaisten vaihto-opiskelijoiden määrä vuosilta 2009–2015.

Kuvio 4. Pohjois-Japanissa sijaitsevista yhteistyökorkeakouluista Turun ammattikorkeakouluun opiskelijavaihtoon tulleet japanilaiset opiskelijat. Tilastot: Turun ammattikorkeakoulun käyttämä sähköinen järjestelmä Mobility-Online (2016).

3.2 Tohokun alue

Tohokun alue, *Tōhoku chihō* on Japanin pääsaaren *Honshū*n koillisosa, joka koostuu kuudesta prefektuurista: Miyagi, Fukushima, Aomori, Iwate, Yamagata ja Akita (Tohoku Tourism Promotion Organization). Väkiluvultaan suurin prefektuuri on *Miyagi*, jossa sijaitsee Tohokun alueen väkiluvultaan suurin kaupunki, *Sendai* (Japan Guide 2014³). Tohokun alue on tunnettu sen neljän vuodenajan maisemista, jotka tuovatkin paljon turismia alueelle. Keväällä voi nauttia kirsikankukista, kesällä eri prefektuureissa järjestetään useita festivaaleja, syksyllä voi ihailla kauniita syksyn värejä ja talvella suunnata pohjoiseen laskettelemaan (Japan National Tourism Organization 2014).

Tohokun alue on surullisen tunnettu maanjäristyksistä. Maaliskuussa vuonna 2011 aluetta järjestytti 9 magnitudin maanjäristys, jonka seurauksena syntyi suuri hyökyaalto, tsunami. Tsunami iski lähelle Sendain miljoonakaupunkia ja huuhtoi olemattomiin rannikon

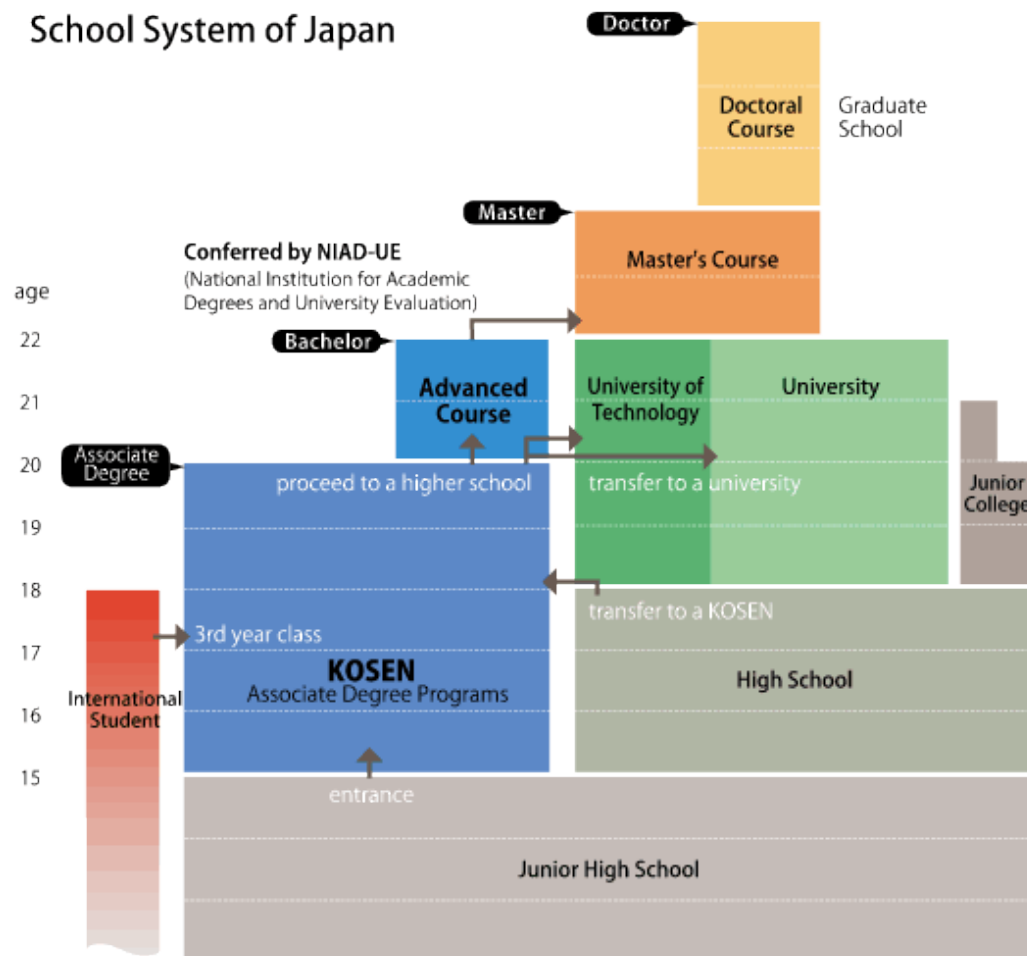
asutusta satojen kilometrien säteeltä (Oskin 2015). Kaiken kaikkiaan koteja tuhoutui yli 121 000. Maanjäristyksessä ja tsunamissa kuoli yli 15 000 ihmistä ja loukkaantuneita oli yli 6 000. (National Police Agency of Japan 2016.) Tsunamin ja järistyksen aiheuttamien vahinkojen lisäksi kovia koki Fukushimaa sijaitseva ydinvoimala, *Daiichi*. Tsunami vaurioitti ydinvoimalan reaktoreita, minkä seurauksena radioaktiivista ainetta pääsi ilma-kehään, maahan ja mereen. Säteilyvaaran takia lähikaupunkien asukkaat evakuoitiin, ja suuri osa ei ole vielääkään palannut kotikaupunkeihinsa. (Oskin 2015.)

3.3 Hokkaido

Hokkaido on Japanin pohjoisin saari ja muistuttaa ilmastoltaan hieman Etelä-Suomea. Tavanomaista Japanin kosteaa ja kuumaa kesää Hokkaidossa ole, joten ilmastoon tottuminen on helppoa. Talvet ovat lumisia ja lämpötila laskee paikoittain pakkasen puolelle. (Hokkaido Tourism Organization 2015; Anna 2009.) Suurin kaupunki Hokkaidossa on väkiluvultaan vajaan 2 miljoonan Sapporo, joka on saaren kulttuurillinen, taloudellinen ja poliittinen keskus (Japan National Tourism Organization 2014, 22). Hokkaido on tunnettu sen monista hyvin säilyneistä kansallispuistoista (Japan Guide 2014²).

3.4 Japanin koulusysteemi

Teknillisissä korkeakouluissa opiskelee 15–22 vuotiaita opiskelijoita. Nuorimmat opiskelijat ovat yläasteelta suoraan teknilliseen korkeakouluun siirtyneitä opiskelijoita. Teknillisen korkeakoulun vastine Suomessa on ammattikoulu, johon yläasteelta siirrytään. Opiskelijat suorittavat ensin kolmen vuoden perusopinnot valitsemaltaan koulutusalaalta, mikä jälkeen he valitsevat pääaineen. Pääainetta opiskellaan kaksi vuotta, minkä aikana on mahdollista lähteä ulkomaille opiskelijavaihtoon. Viiden opiskeluvuoden jälkeen voi valmistua ja siirtyä työelämään tai voi jatkaa kaksivuotisiin jatko-opintoihin, joissa syvennetään pääaineen osaamista. Kaikissa yhteistyökorkeakouluissa ei ole kaikille koulutusaloille jatko-opintomahdollisuutta, vaan opiskelijat voivat joutua siirtyessään jatko-opiskeijaksi vaihtamaan alalle, josta heillä ei ole ennestään opintoja suoritettuna. Jatko-opinnoista valmistutaan kandidaatiksi. Valmistumisen jälkeen osa siirtyy työelämään ja osa jatkaa opiskelua esimerkiksi yliopistossa. (KOSEN, National Institute of Technology, 2009.) Kuviossa 5 esitetään Japanin koulusysteemi.

Kuvio 5. Japanin koulusysteemi (KOSEN, National Institute of Technology 2009).

3.5 Korkeakouluista valmistuneiden työllisyys Japanissa

Teknillisistä korkeakouluista valmistuneiden työllisyysaste on todella hyvä, sillä lähes jokainen työnhakija saa työpaikan heti valmistuttuaan. Japanissa työnhaku aloitetaan vuosi ennen valmistumista. Mikäli opiskelija ei aloita työnhakua tällöin, työllistymisen mahdollisuudet heikkenevät suuresti. Kuten Macfarlane (2009, 137) kirjassaan toteaa, työpaikka ei ole japanilaisille pelkkä sopimus työskentelystä palkkaa vastaan, vaan suureen kokonaisuuteen liittyminen, joka tuo monelle suunnatonta tyydytystä. Japanilaisten tiedetään olevan työnarkomaneja, ja työelämään siirrytäänkin heti opintojen päätyttyä.

Useat työnantajat harjoittavat vastavalmistuneiden massatyöllistämistä, japanin kielellä *Shinsotsu* (shin=uusi, sotsu=valmistuminen/valmistua). Japani on ainoa maa, jossa tällainen käytäntö on vielä voimassa. Tapa on jäännös 1920-luvulta, jolloin suurten yritys-

ten mielenkiinto oli vastavalmistuneiden palkkaamisessa: Yritykset palkkasivat välittömästi maineikkaiden yliopistojen valmistuvien vuosikurssien parhaat oppilaat. Oppilaita ei palkata erityisien työspesifisien taitojen takia, vaan luonteensa, kommunikointitaitojensa ja kunnianhimon takia. Työllistyttyään yritykseen työntekijän oletetaan jatkavan työskentelyä eläkeikään asti. Japanilaiset tunnetaankin erittäin omistautuneina työnteolle. (Hiten Amin Reports 2012.)

Vastavalmistuneiden massatyöllistämisen etuja ovat muun muassa systemaattisen, työpaikalla tapahtuvan vastavalmistuneille tarkoitetun koulutuksen kehittäminen sekä vastavalmistuneiden ennakkoluuloton asenne työelämää ja yritystä kohtaan. Lisäksi ennakkoluulottomille työntekijöille on helppo jakaa työpaikan kulttuuria, käytäntöjä, arvoja ja filosofiaa. Massatyöllistämisen haittoja ovat pitkä ja aikaa vievä prosessi kouluttaa uudet työntekijät, joilla on rajoittuneet taidot ja olematon työkokemus. (Hiten Amin Reports 2012.)

3.6 Harjoittelu Japanin yhteistyökorkeakouluissa

Haku harjoitteluun Japaniin alkaa yleensä syyskuussa ja harjoitteluun lähdetään seuraavan vuoden huhtikuussa. Hakemukseen liitetään motivaatiokirje, CV ja opintosuoritusote. Yhteistyökorkeakoulujen kansainväliset koordinaattorit Japanissa päättävät hakijan sijoituksesta tämän koulutusohjelman, suuntautumisvaihtoehdon, kiinnostuksen ja motivaatiokirjeen sisällön perusteella. Harjoittelu kestää kolme kuukautta, jonka aikana tehdään yhteistyökorkeakoulun harjoittelun ohjaajan antamaa projektia. Joillakin yhteistyökorkeakouluilla on yhteyksiä paikallisiin yrityksiin, joissa osa harjoittelusta voidaan suorittaa. Harjoitteluun on toisinaan mahdollista saada Japanin Ulkoministeriön tarjoama JASSO-apuraha. (Turun ammattikorkeakoulun kansainvälinen koordinaattori 2015.)

Projektia tehdään yleensä koulun laboratoriossa. Luentoja ei useinkaan ole, vaan työskentely on hyvin itsenäistä (kuitenkin tapauskohtaista). Lisäksi osa kouluista tarjoaa viikoittaisia japanin kielen tunteja. Harjoittelun aikana asutaan koulun asuntolassa, joissa osa koulun opiskelijoistakin asuu. Asuntolat ovat yleensä eroteltu tyttöjen ja poikien asuntoloihin ja toisen sukupuolen asuntolaan on ehdottomasti pääsy kielletty. Asuntoiloissa on tiukat säännöt, joita ulkomaalaisenkin opiskelijan oletetaan ainakin osittain noudattavan. Opettajat ja asuntolan henkilökunta ovat kuitenkin ymmärtäväisiä ulkomaalaisia kohtaan ja saattavat suoda vapauksia ulkomaalaisille opiskelijoille.

Ruokailu tapahtuu asuntolan ruokalassa, jossa tarjotaan aamiainen, lounas ja päivällinen. Japanilaisilla on tarkat ruokailutavat, joihin kuuluu esimerkiksi ruokailua aloittaessa sanan *itadakimasu* lausuminen, jolla ilmaistaan kiitollisuus ruokaa ja ruuan tekijää kohtaan. Ruokaillessa esimerkiksi riisiä ei tule sekoittaa muiden ruokien kanssa ja syömapuikkoja ei saa koskaan tökätä pystyyn riisikulhoon. (Karvinen 2014, 153-155.)

Vapaa-aikana japanilaiset opiskelijat harjoittavat kerhotoimintaa koululla. Esimerkkeinä teeseremoniakerho, bänditoiminta ja urheilukerhot. Ulkomaalaisen opiskelijan kannattaa osallistua kerhojen toimintaan, jotta tutustuu muihin opiskelijoihin ja pääsee sisemmäs japanilaiseen nuorisokulttuuriin.

4 JAPANIN KULTTUURIN KOHTAAMINEN

Japanin kulttuuri perustuu harmonian tavoittelemiseen. Ihmisten välisen kanssakäymisen ei tulisi koskaan johtaa erimielisyyksiin (Macfarlane 2008, 203). Kulttuuri saattaa päälle päin näyttääkin harmoniselta, mutta pinnan alla kuohuu (Porrasmaa 2012, 43).

4.1 Hierarkia

Japani on erittäin hierarkkinen maa ja henkilöiden aseman korostaminen jokaisessa elämän tilanteessa on tärkeää. Jokainen suhde laittaa ihmisen joko alempi- tai ylempiarvoiseen asemaan. Oman aseman tiedostaminen suhteessa kanssakeskustelijaan on tärkeää, sillä puhutavan valinta riippuu henkilöiden suhteesta sekä statuksista. Kuten Macfarlane kirjassaan toteaaakin ”Tämä epätasa-arvoisuus on syvällä kielessä, etiketissä, koko elämässä”. (Macfarlane 2008, 112, 139.)

4.2 Ryhmäkäyttäytyminen ja individualismin puute

Japanilaisille mukautumisen paine on erittäin suuri, ja se johtaakin Japanissa vallitsevaan ryhmäkeskeisyyteen. Individualismille ei anneta tilaa, vaan päätökset tehdään yhdessä lähes joka tilanteessa (Macfarlane 2008, 112). Ryhmää hyödyntävien sääntöjen noudattaminen ja yhdessä päättäminen on juurtunut syvään japanilaisten ajattelutapaan jo kouluajoista lähtien. Perinteestä ja yhdenmukaisuudesta ei kuulu irtautua, kuten kuuluisa japanilainen sanonta kuuluu *deru kui wa utareru*, eli suomeksi ”törröttävä naula hakataan alas”. (Hiten Amin Reports 2012.)

Ryhmässä työskentely voi olla tehokasta, mutta jatkuva ryhmätyöskentely ja muiden mielipiteiden myötäileminen vaikeuttavat omien mielipiteiden ilmaisua. Ryhmäkäyttäytyminen saattaa johtaa myös vastuun karttamiseen ja itsenäisen päätöksenteon vaikeuteen. (Porrasmaa 2012, 29.)

4.3 Kahdet kasvot

Japanilaisilla sanotaan olevan kahdet kasvot. Toiset ovat käytössä kotona lähipiirin ja kavereiden kesken, toiset työpaikalla ja muissa tilanteissa, joissa täytyy pysyä niin sanotussa muotissa. *Tatema*, eli ”esittäminen”, on usein käytössä työpaikalla ja uusia ihmisiä tavattaessa. Silloin henkilö mukautuu keskustelukumppaninsa ajatustapaan koittaen lukea tämän ajatuksia ja tarkoitusperiä. Toisen tunteet otetaan huomioon ja keskustelu jatkuu myötäillen toisen sanomisia ja ajatuksia. *Tatema*en vastakohta, *Honne*, eli ”todellinen motiivi” tulee usein esiin vain perheen ja ystävien kesken. Silloin omat, aidot ajatukset päästetään *tatema*en takaa esiin, ja henkilöstä saattaa kuoriutua aivan eri persoona.

Länsimaissa *tatema*e tulkitaan usein epärehellisyydeksi tai kaksinaamaisuudeksi, mutta itse asiassa se toimii konflikteja pehmentävänä elementtinä. Samanlainen ilmiö esiintyy myös muissa kulttuureissa esimerkiksi kohteliaisuutena, mutta Japanissa se on korostunut. (Porrasmaa 2012, 168.)

4.4 Puhetavan mukautuminen statuksen mukaan

Japanilainen puhe on vahvasti riippuvainen siitä, kenen kanssa keskustellaan, ja millainen suhde keskustelijoilla on. Tämä on piirre hierarkkisesta yhteiskunnasta, jota Japani on. Japanin kielessä ei ole vastakkainasettelua, sillä kommunikoinnin ei tulisi koskaan johtaa erimielisyyteen. Riitelyä ja väittelyä koitetaan vältellä. Kielessä ei myöskään korostu negatiivisuus tai positiivisuus. Japanissa kieltäytyminen ja sanan ”ei” käyttöä ei katsota hyvällä. Kieltäytymisen sijaan sanotaan ”kyllä”, joka taas voi tarkoittaa sitä itseään, mutta voi tarkoittaa myös ”en tiedä” tai jopa ”ei”. Lisäksi passiivin käyttöä suositaan, jotta puheessaan ei tuotaisi itseään liikaa esille. (Macfarlane 2008, 201-207.)

Japanilaisille keskustelun ydin asia ei ole ajatusten vaihto, vaan tunnetason yhteys. He lukevat eleitä ja tekevät niistä päätelmiä. Eleet merkitsevät paljon, ja niiden väärin käyttäminen saattaakin pilata ystävyys-suhteen. (Macfarlane 2008, 201-207.) Keskustelun aikana tehdään kaikki mahdollinen, jotta tunnelataus olisi mahdollisimman pieni. Kohteliaisuus ja etiketti ovat tärkeämpiä kuin moraali, totuus ja laki. (Macfarlane 2008, 213.)

Japanilaiset välttelevät minkään kriittisen tai liian kilpailuhenkisen sanomista. He ovat koko ajan varuillaan, jotta eivät paljastaisi itsehillinnän puutteen merkkejä eivätkä vaarantaisi toisen osapuolen mielihyvää ja itsetuntoa. He pystyvät olemaan kahta eri mieltä asioista ilman konfliktia, sillä järki tekee virheitä ja on intuitiota vähempiarvoinen. Päätösten tekemiseen menee aikaa, koska asioita pitää harkita molempien osapuolten tunteet huomioiden. (Macfarlane 2008, 209, 214; Porrasmaa 2012, 155.)

4.5 Oma harjoittelukokemus Japanissa

Suoritin ammatillisen harjoitteluni Sendai teknillisessä korkeakoulussa keväällä 2014. Harjoittelu kesti kolme kuukautta ja suoritin sen osittain koulussa ja osittain japanilaisessa yrityksessä. Koulussa tein projektia, joka sisälsi graafista suunnittelua, kuvankäsittelyä ja taittoa. Projektin ohessa opetin suomen kieltä japanilaisille ja toimin apuopettajana Photoshop-tunnilla. Harjoitteluun kuului lisäksi neljän viikon työharjoittelu japanilaisessa yrityksessä, joka suunnittelee ja tuottaa elektronisia laitteita muun muassa autoihin. Pääsin mukaan projektiin, jossa suunniteltiin uudenlaista navigaattoria autoon. Työtehtävänäni oli suunnitella graafinen käyttöliittymä navigaattoriin.

Harjoittelun aikana asuin asuntolassa, jossa asui suurimmaksi osaksi nuorempia japanilaisia tyttöjä. Säännöt olivat tiukat, mutta kertomalla omista menoistaan kirjallisesti ja jättämällä lapun sai luvan olla pois ”nimenhuudosta”. Vapaa-aika kului koulun salilla kuntoiluun, lähimaastossa juoksemiseen ja japanilaisten sekä ulkomaalaisten ystävien kanssa yhdessä oleskeluun.

4.6 Oma kokemus Japanin kulttuurista

Vaikka olin Japanissa jo entuudestaan käynyt, toi harjoittelukokemus minulle uusia näkökulmia japanilaisten käytöstapoihin ja hierarkiaan. Lisäksi kokemus avarsi näkemykseni japanilaisesta koulu- ja työkulttuurista, sillä pääsin ensimmäistä kertaa näkemään japanilaisen yrityksen toimintaa.

Koulussa hierarkia näkyi eniten asuntolassa, jossa nuoremmat opiskelijat kumarsivat ja tervehtivät vanhempia opiskelijoita jopa erittäin kaukaa, äänekkäästi ja nöyrästi kumartaen. Myöskin ruokailussa nuoremmat opiskelijat huusivat kovaan ääneen *itadakimasu*

eli suomeksi ”hyvää ruokahalua” ennen kuin alkoivat syödä. Syötyään näiden nuorempien opiskelijoiden piti huutaa *gochisōsama deshita* eli ”kiitos ruuasta”. Ensimmäistä kertaa ruokalaan mennessäni ihmettelin moista käytöstä ja koin sen häiritseväksi. Myöhemmin kuulin muilta opiskelijoilta, että tapa on jäänyt elämään asuntolan alkuajoista lähtien.

Asuntolassa vallitsevat säännöt aiheuttivat lievää ahdistusta. Aikaiset kotiintuloajat, *tenko* (eli nimenhuuto/ilmoittautuminen läsnäolijaksi) sekä tyttöjen ja poikien erillään pitäminen tuntuivat omituiselta ja turhalta. Porrasmaa (2012) kirjassaan mainitseekin, että tyttöjen ja poikien pitäminen erillään näkyy jo varhaiskasvatuksessa. Sukupuoliroolit ovat vahvasti eriytyneet ja kumpikin sukupuoli kasvatetaan eri tavalla. Tämä näkyy edelleen selvästi kulttuurissa, jossa naiset ja miehet ovat omissa ryhmissään. Esimerkkinä juuri koulujen asuntola, jossa toisen sukupuolen asuntolaan on ehdottomasti pääsy kielletty. ”Tyttöjen asuntoloissa on usein yhä edelleen *mongen*, eli ovet lukittuvat iltaisin.” (Porrasmaa 2012, 122.)

Huomioni kiinnittyi myös siihen, että opiskelijat olivat erittäin motivoituneita opiskeluunsa. He olivat koululla iltaan asti tekemässä läksyjä tai lukemassa kokeeseen. Oppitunneilla läsnä oli monta opettajaa, mutta hyöty tästä järjestelystä jäi minulle epäselväksi. Opetusmenetelmät olivat vanhanaikaisia ja opetus oli kovin opettajakeskeistä.

Japanilaisessa yrityksessä työskennellessäni huomioni vei ensin huono työergonomia. Yrityksen toimisto muistutti lähennä pientä ”tehdasta”, jossa työntekijät istuivat viere viere huonoissa työskentelyasennoissa. Kuulemani mukaan työntekijät tekivät 8-12 tuntia päiviä. Ennakkokäsitykseni oli, että työpaikalla vallitsisi kireä tunnelma, mutta ennakkoluuloni osoittautui vääräksi: alempiarvoiset työntekijät ja ylempiarvoiset osaston johtajat juttelivat tauoilla melko leppoisaan sävyyn ja tunnelma oli rento.

Japanin kulttuuri on tunnettu puhtaudestaan: japanilaiset kylpevät päivittäin (jotkut jopa useamman kerran päivässä), roskat kierrätetään, koti pidetään siistinä ja ruokaillessa on tiukat säännöt. Tietyt länsimaalaisille ”normaalit” ruokailutavat koetaan Japanissa sopimattomina. Frank Lev (2001) kertoo hieman hupaisassa artikkelissaan japanilaisten pakkomielteestä puhtauteen joka paikassa ja tilanteessa. Japanilaiset ovat erittäin ahdasmielisiä siitä mikä on ”puhdasta” ja mikä on vastenmielistä. Hän kertoo esimerkkinä tapauksen ravintolassa, jolloin hän sekoitti riisin ja sen päällä olevan lihan ja kasvikset. Japanilaiset työkaverit kokivat tämän erittäin vastenmielisenä ja huonona tapana.

Olin ajatellut Japanin puhtautta kunnioittavana maana, mutta ajatukseni muuttui koulun asuntolaan astuessani. Paikka oli likainen ja siivousvälineitä ei löytynyt mistään. Huomasin saman myös ystäväni kodeissa: olin ajatellut japanilaisten kotien olevan siistejä vailla suurta tavaramäärää, mutta ennakkokäsitykseni osoittautui vääräksi. Huonekaluja oli paljon ja turhia tavaroita lojui ympäri taloa. Silti esimerkiksi kylvyssä käynti ja käsien pesu olivat selkeästi tärkeitä ja aina ennen ruokailua minulta kysyttiin usein japanilaisissa kodeissa, olinko pessyt käteni. Itsensä puhtaana pitäminen on japanilaisille erittäin tärkeää, jonka takia oletin asunnon ja ympäristönkin olevan siisti.

Sain todistaa myös kappaleessa 4.3. kuvailtua *tatemaeta* ja *honnea*, eli henkilön kaksia kasvoja. Ravintolassa syödessämme japanilainen ystäväni tapasi ensimmäistä kertaa erään japanilaisen opiskelijan. Huomasin ystäväni puhettavan muuttuneen tyystin. Hän oli kuin eri ihminen ja kertoi asioita, jotka eivät olleet totta. Hän myötäili opiskelijan puhetta ja kertoi olevansa kiinnostunut asioista, joista hän ei oikeasti ole kiinnostunut. Kysyin myöhemmin ystävältäni, miksi hän valehteli. Vastaukseksi sain, että se on japanilaisten tapa ja se tulee luonnostaan.

Japanilaisten kanssa ystäväystyminen oli haasteellista. Alussa olevan energian ja innostuksen takia lähestyin opiskelijoita ja pystyinkin luomaan muutaman ystävyssuhteen. Suhteiden jatkuminen olisi vaatinut, että olisin hakeutunut toistuvasti näiden ihmisten seuraan, vaikkakin se olisi tuntunut epämukavalta, koska he eivät juurikaan osoittaneet kiinnostusta minua kohtaan. Asuntolassa asuessani vain kaksi tyttöä tulivat omatoimisesti juttelemaan minulle, ja sainkin heistä ystäviä. Asuntolassa asuessani tunsin, etten ollut tervetullut asuntolaan. Tiesin, että japanilaiset ovat ujoja ja eivät tule helposti juttelemaan, mutta en kuvitellut sellaista käytöstä niin monelta.

Japanin kielen, edes auttava taito, helpottaa suuresti kanssakäymistä japanilaisten kanssa. Kuitenkaan omalla kohdallani se, että puhun melko sujuvasti japania, ei auttanut merkittävästi ystävyssuhteiden luomisessa kouluympäristössä.

Suomen kielen ääntäminen ei ole japanilaisille vaikeaa, eivätkä suomalaisetkaan koe suuria vaikeuksia puhuessaan japania. Kielissä on hassuja samanlaisuuksia, kuten samoin ääntyviä sanoja eri merkityksillä. Esimerkkinä *ari*, joka tarkoittaa muurahaista, *kani*, eli rapu ja *eki* eli asema.

Myöhemmin jo Suomessa ollessani luin artikkelin rasismista Japanissa. Artikkelissa kerrottiin, että ulkomaalainen saattaa tuntea syrjintää Japanissa ja sen takia mieltää japani-

laiset rasisteiksi. Nakatan (2014) mukaan kyseessä on *Gaijin Complex* (gaijin=ulkomaa-lainen) eli japanilaisten kokemus epävarmuus toimimisesta ulkomaalaisen kanssa. Siihen kuuluu tuntemuksia ihailusta, kateudesta ja epäilystä. (Nakata 2014.) Suurin osa ”rasistisesti” käyttäytyvistä eivät ole rasistisia: he ovat vain ujoja, eivät tiedä miten olla ja pelkäävät rajoittuneen englannin kielensä takia keskustelutilanteeseen joutumista.

Julkinen liikenne Japanissa on täsmällistä ja pääsääntöisesti edullista. Rikollisuus on aivan minimaalista. Asiakaspalvelu on loistavaa, myyjiä on paljon ja asiakasta kunnioitetaan. Japanilaisten ystävällisyys, etenkin asiakaspalvelussa, saattaa tuntua aluksi vieraalta, mutta Suomeen palattua sitä kaipaa.

Koin harjoittelun erittäin positiivisena kokemuksena, vaikkakin projektista ei sinänsä ole ollut hyötyä. Suurimmat hyödyt olivat kielitaidon kehittyminen, kulttuurin oppiminen ja uusien kontaktien luominen.

Kuva 2. Kuvakollaasi Japanista.

5 KYSELYTUTKIMUKSEN SUUNNITTELUN VAIHEET

Tässä luvussa käsitellään kyselytutkimuksen suunnittelun vaiheita, kuten oikeiden kohderyhmien tunnistamista, kysymysten suunnittelua ja kyselytutkimuksiin käytettyjä työkaluja.

5.1 Oikean kohderyhmän tunnistaminen

Kyselyiden kohderyhmiksi valittiin jo Japanissa harjoittelussa olleita Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoita ja Turun ammattikorkeakoulussa opiskelijavaihdossa olleita japanilaisia, yhteistyökorkeakoulujen opiskelijoita. Näiltä kahdelta ryhmältä oli todennäköisintä saada käyttökelpoista tietoa opasta varten. Kyselyt tehtiin erikseen suomalaisille ja japanilaisille.

5.1.1 Kyselytutkimus suomalaisille opiskelijoille

Japanissa harjoittelussa olleet Turun ammattikorkeakoulun opiskelijat tavoitettiin kirjoittajan kontaktien kautta, sosiaalisen median ja kansainväliseltä koordinaattorilta saatujen tietojen avulla. Kysely toteutettiin Google Forms -työkalulla sen hyvien ominaisuuksien takia. Sillä saa luotua erityyppisiä kysymyksiä, kuten monivalintakysymyksiä, arviointikysymyksiä ja avoimia kysymyksiä. Lisäksi Google Forms luo vastauksista valmiin Excel-taulukon, joka helpottaa tiedon käsittelyä. Työkalu luo myös automaattisesti yhteenvedon vastauksista helposti ymmärrettävään graafiseen muotoon. Kysely tehtiin suomeksi, sillä kaikkien vastaajien tiedettiin olevan suomalaisia. Kysely löytyy liitteestä 1.

5.1.2 Kyselytutkimus japanilaisille opiskelijoille

Kohderyhmäksi valittiin Turun ammattikorkeakoulussa opiskelijavaihdossa olleet pohjoisjapanilaiset opiskelijat, joiden oma korkeakoulu oli yksi Turun ammattikorkeakoulun yhteistyökorkeakouluista. Kysely tehtiin Survey Monkey -työkalulla. Sillä voi luoda enintään kymmenen kysymystä ja se koettiin riittäväksi. Myös tämä työkalu antaa vastaukset selkeinä kuvioina. Lisämaksulla olisi saanut enemmän analysointiominaisuuksia käyttöön, mutta niille ei koettu tarvetta. Suurin osa tämän kyselyn kysymyksistä oli avoimia

kysymyksiä, jolloin saatiin enemmän vastausmateriaalia. Kysely tehtiin japanin kielellä, koska haluttiin japanilaisten vastaavan omalla äidinkielellään, jotta vastaukset olisivat mahdollisimman aitoja. Kysely lähetettiin Facebookin välityksellä japanilaisille, jotka ovat olleet Turun ammattikorkeakoulussa harjoittelussa. Kysely löytyy liitteestä 2.

5.2 Kysymysten suunnittelu

Kyselyissä yhdistettiin kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä. Kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä mitataan vastausmateriaalin laadukkuutta, eli toisin sanoen sen sisältöä. Kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä sen sijaan mitataan vastausten määrää. Nämä kaksi tutkimusmenetelmää täydentävät toisiaan. (Hirsjärvi ym. 2007, 132-133.)

Suomalaisille opiskelijoille tehdyssä kyselytutkimuksessa kvantitatiivisella menetelmällä tehdyt kysymykset antavat esimakua tulevista kvalitatiivisella menetelmällä tehdyistä kysymyksistä. Esimerkiksi kysymys 7. ”Oliko sinulla ennakkokäsityksiä Japanin ja Suomen kulttuurieroista?” on kvantitatiivisella menetelmällä tehty kysymys. Tämä kysymys oli monivalintakysymys, jossa sai valita vastaukseksi ”kyllä” tai ”ei”. Kysymyksen vastauksien analysointi voisi esimerkiksi mennä näin: ”Vastaaajista 80 % vastasi ’kyllä’ ja 20 % vastasi ’ei’.” Tällä menetelmällä saatiin tietoa, jota voi mitata määrällisesti.

Seuraavassa kysymyksessä (kysymys 8) ”kyllä” vastanneilta pyydettiin perustelua edeltävän kysymyksen vastaukselle. Tässä tapauksessa käytettiin avointa kysymystä, jotta vastaajat saivat mahdollisuuden vastata omin sanoin. Tämä menetelmä taas on kvalitatiivinen, eli laadullinen. Sillä ei mitata vastausmääriä, vaan vastausmateriaalin laadukkuutta, eli sisältöä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään löytämään tosiasioita jo olemassa olevien totuuksien todentamisen sijaan (Hirsjärvi 2007, 157).

Suomalaisille tehdyssä kyselyssä käytettiin myös asteikkoihin perustuvaa kysymystyyppiä. Esimerkiksi kysymyksen 4 kohdassa g) ”Miten tärkeinä pidit seuraavia seikkoja ennen Japaniin lähtöä: harjoittelun rahoitus”. Vastaaaja sai valita neljästä eri vastausvaihtoehdosta (erittäin tärkeä, melko tärkeä, hieman tärkeä, ei ollenkaan tärkeä) parhaaksi kokemansa.

Japanilaisille suunnatussa kyselyssä käytettiin pääasiassa avoimia kysymyksiä. Avointen kysymysten avulla saatiin arvokasta tietoa japanilaisten opiskelijoiden kokemuksista

opiskelijavaihdosta Turun ammattikorkeakoulussa. Kysely tehtiin japaniksi, jotta opiskelijat voisivat vastata mahdollisimman luontevasti, omalla äidinkielellään.

Itse tutkimusongelmana oli, mitä tietoa kannattaa kertoa Japaniin harjoitteluun lähteville opiskelijoille. Ensin mietittiin, mistä asioista halutaan tietää, ja sen perusteella luotiin kysymykset. Kyselyssä käytettiin paljon avoimia kysymyksiä, koska niistä arveltiin saatavan tärkeää tietoa opasta ajatellen, esimerkiksi vastaajien omat käytännön kokemukset. Otokset molemmissa kyselyissä olivat niin pienet, että kvalitatiivisten kysymysten vastauksien hallinnointi ja arviointi olivat suhteellisen helposti toteutettavissa.

6 KYSELYTUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Kyselytutkimus suomalaisille opiskelijoille

Kyselylle suoritettiin käyttäjätestaus ennen sen jakamista. Testaajana toimi eräs Turun ammattikorkeakoulun opiskelija, joka on ollut harjoittelussa Pohjois-Japanissa. Käyttäjätestauksen perusteella kyselykaavaketta paranneltiin. Kun kysely todettiin toimivaksi, se lähetettiin sosiaalisen median ja sähköpostin välityksellä Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille, joiden tiedettiin olleen harjoittelussa Japanissa. Kyselylomake löytyy liitteestä 1.

6.2 Kyselytutkimus japanilaisille opiskelijoille

Myös japanilaisille tehdylle kyselytutkimukselle suoritettiin käyttäjätestaus. Testaajana toimi eräs japanilainen opiskelija, joka on ollut opiskelijavaihdossa Turun ammattikorkeakoulussa. Käyttäjätestauksen perusteella kyselyyn tehtiin tarvittavat muutokset. Sen jälkeen kysely lähetettiin sosiaalisen median välityksellä Turun ammattikorkeakoulussa opiskelijavaihtonsa suorittaneille japanilaisille opiskelijoille. Kyselylomake löytyy liitteestä 2.

6.3 Aineiston kerääminen

Aineistoa alettiin käsitellä viimeisen vastauspäivän (28.1.2016) jälkeen. Suomalaisille suunnatun, Google Forms -työkalulla tehdyn kyselyn vastaukset oli helppo koota, sillä vastaukset sai suoraan Excel-taulukkoon. Eniten aikaa vei japanilaisille tehdyn kyselyn vastausten kääntäminen.

Joihinkin kysymyksiin ei ollut sisällytetty riittävästi vastusvaihtoehtoja, jotta oltaisiin saatu yksiselitteiset vastaukset. Esimerkiksi japanilaisille suunnatun kyselytutkimuksen 3. kysymykseen olisi pitänyt laittaa lisää vastusvaihtoehtoja, jotta seuraavan kysymyksen vastausaineistoa olisi ollut helpompi analysoida. 3. kysymyksessä kysyttiin, vastasiko opiskelijavaihto odotuksia. Vastusvaihtoehtoina oli ”kyllä”, ”ei” ja ”muu”. ”Ei” vastanneista yli puolet kertoivat vaihdon ylittäneen odotukset, mutta muutama ”ei” vastanneista

kertoi, ettei vaihto vastannut odotuksiaan. Tähän olisi voitu lisätä vastausvaihtoehdoksi ”vaihto ylitti odotukset”, jotta 4. kysymyksen aineistoa olisi ollut helpompi analysoida.

Joitakin kysymyksiä olisi voitu tarkentaa ja eriyttää, esimerkiksi japanilaisille tehdyn kyselyn 5. kysymys ”Koetko, että projektista ja opiskelijavaihdosta yleisesti on hyötyä tulevaisuuttasi tai omaa alaasi ajatellen?”. Hyödyllisyys projektista ja hyödyllisyys opiskelijavaihdosta yleisesti oltaisiin voitu eriyttää, jotta 6. kysymyksen avoimet vastaukset olisivat olleet helpommin analysoitavissa.

Suomalaisille suunnatussa kyselyssä olisi ollut hyvä sisällyttää pieni johdatteluteksti avoimiin kysymyksiin, jotta oltaisiin saatu yksityiskohtaisempaa vastausmateriaalia. Toisaalta ei haluttu johdattaa vastaajia liikaa, vaan haluttiin mahdollisimman spontaaneja vastauksia.

7 AINEISTON TULOKSET JA ANALYSOINTI

7.1 Kyselytutkimus suomalaisille opiskelijoille - vastaukset

Suomalaisille opiskelijoille toteutettuun kyselyyn vastasi 12 Turun ammattikorkeakoulun opiskelijaa. Opiskelijat olivat harjoittelussa vuosina 2012–2015. Otosta pidettiin luotettavana. Kyselyn päätulokset ja niiden analysointi on esitetty kysymyskohtaisesti. Kysymyksien 1–3 vastauksia käytettiin ainoastaan tilastointia varten eikä tietoa käytetty oppaan suunnitteluun.

1. Milloin lähdit Japaniin harjoitteluun?

58 % vastanneista kertoi suorittaneensa harjoittelunsa Japanissa 3. opiskeluvuotena kun taas 33 % vastanneista suoritti harjoittelunsa 2. opiskeluvuotena. 9 % suoritti Japaniharjoittelunsa 2. opiskeluvuoden loppupuolella.

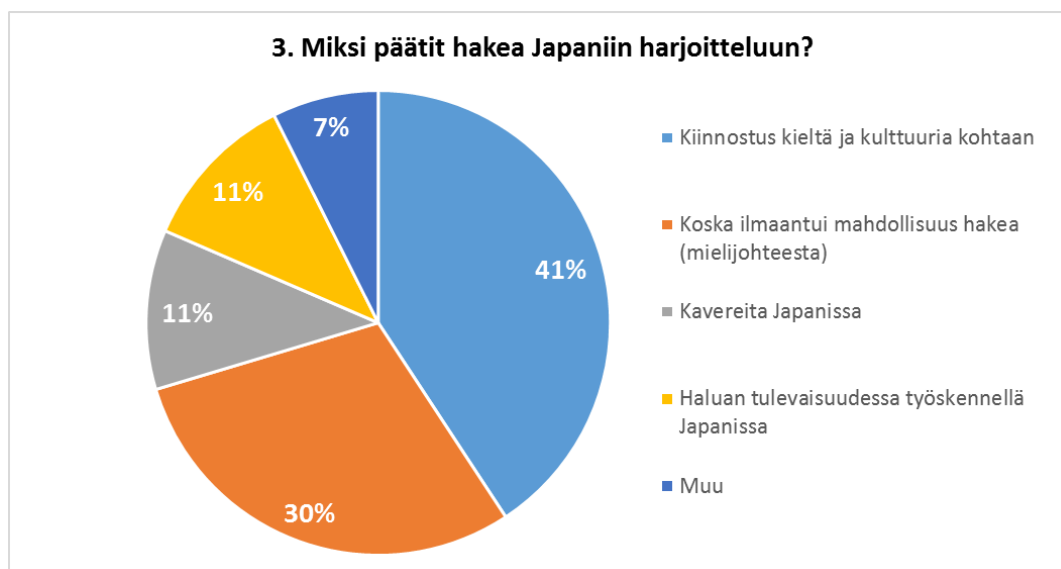
2. Missä yhteistyökorkeakoulussa olit harjoittelussa?

Vastanneista 7 suoritti harjoittelunsa Sendai teknillisessä korkeakoulussa, 2 Tsuruokan teknillisessä korkeakoulussa, 2 Akitan teknillisessä korkeakoulussa ja 1 Kushiron teknillisessä korkeakoulussa.

3. Miksi päätit hakea Japaniin harjoitteluun?

Kolmannessa kysymyksessä vastaaja sai valita useamman vastausvaihtoehdon. Yleisin syy harjoitteluun lähtöön oli kiinnostus Japanin kieltä ja kulttuuria kohtaan (11 vastausta, 41 %). Haku mielenkiinnosta valittiin vastaukseksi 8 (30 %) kertaa. Kuviossa 6 esitetään harjoitteluun lähdön syitä prosenttiosuuksin.

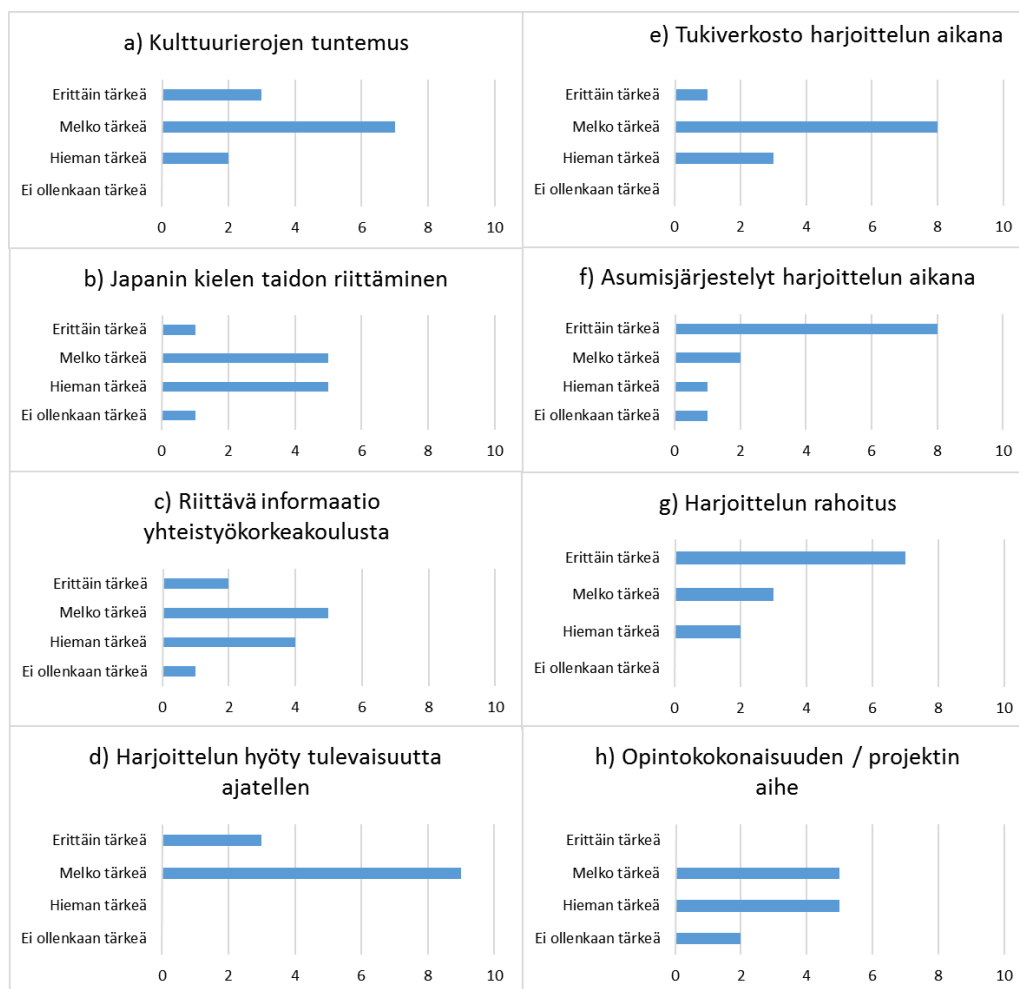
Kuvio 6. Miksi päätit hakea Japaniin harjoitteluun?

4. Miten tärkeinä pidit seuraavia seikkoja ennen Japaniin lähtöä?

Kysymyksen 4 perusteella kävi ilmi, että kulttuurierojen tuntemus on melko tärkeää ennen harjoitteluun lähtöä. Opiskelijat pitivät japanin kielen taidon riittämistä melko tärkeänä asiana. Kielitaidon tarve tuli esiin myös myöhemmin kysytyssä kysymyksessä 18, jossa pyydettiin vinkkejä Japaniin harjoitteluun lähteville. Vinkeissä korostui tärkeys opiskella Japanin kieltä ennakkoon, jotta harjoittelukokemuksesta saisi mahdollisimman paljon irti.

Riittävä informaation saaminen etukäteen yhteistyökorkeakoulusta oli opiskelijoille melko tärkeää. Enemmistö vastanneista piti harjoittelun rahoitusta erittäin tärkeänä asiana. Suurimmalle osalle vastaajista etukäteistieto asumisjärjestelyistä oli erittäin tärkeää. Opiskelijat saavat orientaatioissa tietoa asumisjärjestelyistä, mutta paikan päälle mentäessä asuntolassa asuminen ja sen mahdolliset vaikeudet vasta realisoituvat.

Opintokokonaisuuden tai projektin aiheen etukäteen tietämistä pidettiin melko ja hieman tärkeänä asiana. Tukiverkoston olemassaolo harjoittelun aikana oli suurimmalle osalle melko tärkeää. Harjoittelusta saatu hyöty oli melko tärkeää suurimmalle osalle vastaajista. Kuitenkin myöhemmin harjoittelun hyödyllisyydestä kysyttäessä muutama mainitsee, ettei harjoittelusta ole ollut hyötyä työelämän tai oman alan kannalta. Kuviossa 7 esitetään kysymyksen 4 vastaukset.

Kuvio 7. Miten tärkeinä pidit seuraavia seikkoja ennen Japaniin lähtöä?

5. Oliko aiemmin Japanissa harjoittelussa olleiden opiskelijoiden kokemuksista hyötyä omaa harjoitteluasi ajatellen?

Enemmistö vastanneista (58 %) kertoi muiden kokemuksista olleen hyötyä omaa vaihtoaan ajatellen. 25 % ei ollut kysynyt muilta heidän kokemuksistaan ja 17 %:n mielestä muiden kokemuksista ei ollut hyötyä.

6. Jos vastasit edelliseen kysymykseen "kyllä", niin millä tavalla muiden kokemuksista oli hyötyä?

Moni kertoi saaneensa aikaisemmin Japanissa harjoittelussa olleilta opiskelijoilta käytännön tietoa kaupungista, koulusta ja ympäristöstä. Etukäteistiedon saaminen esimerkiksi koulun toimintatavoista ja asuntolan säännöistä helpotti sopeutumaan paikan tapoihin. Muiden kokemusten avulla pystyttiin varautumaan moneen asiaan etukäteen, kuten

ilmenneihin odottamattomiin tilanteisiin ja kulttuurieroihin, joista ei puhuta avoimesti. Käytännön vinkit arkielämään pehmensivät alun kulttuurishokkia.

Osalle muiden kertomista kokemuksista oli myös haittaa. Aiemmin harjoittelussa olleiden opiskelijoiden kertomat negatiiviset kokemukset muun muassa oppilaitoksesta ja niistä aiheutuneet ennakkokäsitykset saattoivat paljastua loppujen lopuksi aivan vääriksi. Oppilaitoksien tai projektien osalta hyötyä aiemmista kokemuksista ei juurikaan ollut, sillä projektit poikkesivat toisistaan, kuten opettajat, jotka projekteja ohjasivat.

7. Oliko sinulla ennakkokäsityksiä Japanin ja Suomen kulttuurieroista?

Suurimmalla osalla vastanneista (83 %) oli ennakkokäsityksiä Japanin ja Suomen kulttuurieroista. 17 %:lla ei ollut ennakkokäsityksiä kulttuurieroista.

8. Jos vastasit edelliseen kysymykseen "kyllä", niin kerro millaisia ennakkokäsityksiä sinulla oli ja pitivätkö ne paikkansa?

Ennakkokäsityksiä kulttuurieroista lueteltiin runsaasti. Yllättäen suurin osa ennakkokäsityksistä osoittautui oikeaksi. Oikeiksi osoittautuneita ennakkokäsityksiä olivat:

- Japanilaisten kohteliaisuus
- Japanilaisten kova työmoraali
- Ryhmäkäyttäytyminen
- Hierarkia: näkyi japanilaisten väillä, mutta opettajien vieraanvaraisuuden takia hierarkkisuus koulussa ei ollut niin näkyvää ulkomaalaisia opiskelijoita kohtaan
- Japanilaisten opiskelijoiden koko elämä pyörii koulun ympärillä
- Tytöt ja pojat pidetään erillään koulun alueella oppituntien ulkopuolella
- Koulu/työ on tärkeämpää kuin mikään muu
- Ylempi-arvoisten kunnioitus erittäin tärkeää: näkyi selvästi joka tilanteessa ja paikassa
- Kumartaminen on tärkeää: nuoremmat opiskelijat kumarsivat ylempi-arvoisia aina kun tulivat käytävällä vastaan
- Japanilaiset eivät osaa englantia
- Paikallinen ruoka erilaista, syömiseen käytetään syömäpuikkoja
- Riisiä joka aterialla, kalaa syödään päivittäin
- Julkisen liikenteen aikataulut pitivät paikkansa minuutilleen
- Ihmisten tittelit: puhuttaessa tärkeää käyttää titteleitä
- Sääntöjen noudattaminen on tärkeää

Muutamissa kohdissa ennakkokäsitykset osoittautuivat vääriksi:

- Täsmällisyys: yksi opiskelija kertoi hänellä olleen sellainen ennakkokäsitys, että japanilaiset ovat täsmällisiä aikataulujen suhteen (kuten julkinen liikenne Japanissa), mutta tosiasiasa näin ei ollut, vaan ihmiset olivat usein myöhässä
- Ruokakulttuuri eroaa enemmän, kuin oli oletettu: uunia ei ole, vihannekset ja hedelmät ovat kalliimpia kuin oletettu
- Japanilaisten rentous yllätti
- Mediassa esitetty kuva japanilaisista outoina ihmisinä ei pitänyt paikkansa
- Japanin kielen taito ei osoittautunutkaan niin hyväksi mitä oltiin kuviteltu
- Hintataso: etukäteen halvoiksi oletetut tuotteet olivat kalliita, kalliiksi oletetut tuotteet olivat halpoja

Ilmenneet ennakkokäsitykset kuvastivat melko totuudenmukaisesti ilmiöitä Japanin kulttuurissa. Japanilaisten kohteliaisuus näkyi selkeästi suomalaisille tuntuvana yli-ystävällisyytenä. Hierarkiaa pystyi katsomaan ulkopuolelta, sillä se ei tullut ilmi ulkomaalaisen opiskelijan ja japanilaisten välillä, vaan ainoastaan japanilaisten välillä.

9. Miten mahdolliset kulttuurierot vaikuttivat itseesi ja harjoittelukokemukseesi?

Tähän kysymykseen vastasi 11 opiskelijaa. Yllättävän moni kertoi kaiken sujuvan hyvin ilman kummempia kulttuurierojen tuntemuksia. Joillekin japanilaisten tavat, kuten ylenpalttinen kohteliaisuus, pirteys ja kumartelu tarttuivat. Kulttuuria kunnioittamalla ja siihen mukautumalla pääsi pitkälle ilman ongelmia.

Muutama vastaajista mainitsi asuntolassa asumisen ja asuntolan tiukkojen sääntöjen vaikuttaneen negatiivisesti harjoittelukokemukseen. Opiskelijoiden (erityisesti tyttöjen) ylenpalttinen vahtiminen asuntolassa ja aikaiset kotiintuloajat aiheuttivat osalle vastaajista vapaudenkaipuuta. Tiukat säännöt ja aikainen kotiintuloaika koettiin turhauttavaksi asioiksi ja säännöistä ei voitu joustaa edes aikuisen opiskelijan kohdalla.

Japanilaisten ujous ja kielimuuri vaikeuttivat sosiaalista kanssakäymistä joidenkin kohdalla. Paikallisten opiskelijoiden kerrottiin olevan arkoja käyttämään englantia. Toisaalta, muutamat opiskelijat kertoivat epäröineensä käyttää japanin kieltä.

Lisäksi japanilaisten tapa tarttua pienempiinkin sanottuihin asioihin ja sanottujen asioiden kokeminen toiveina tai tahtona opetti olemaan varovainen sanoissaan. Eräs opiskelija mainitsi myös, että japanilaisten seurassa täytyi olla hillitympi, sillä liiallista avoi-

muutta ja suoraa puhetta ei koettu hyvänä käytöstapana. Toisten ylenpalttinen huomioinnottaminen oli myös joillekin raskasta. Hierarkian synnyttämän kankeuden takia joistakin asioista tehtiin turhan vaikeita. Ulkomaalaisten opiskelijoiden kerrottiin olevan tasavertaisemmassa asemassa opettajiin nähden kuin paikallisten opiskelijoiden.

10. Vastasiko harjoittelu odotuksiasi? Perustele.

Viisi vastaajista kertoi harjoittelun vastanneen odotuksiaan. Harjoittelu koettiin kulttuuri-sena ja opettavaisena kokemuksena. Paikallisia työtapoja sekä opiskelu- ja työmoraa-lista opittiin paljon. Osa koki harjoittelun aikana tehdyn projektin erittäin hyödylliseksi.

Kolme vastaajista kertoi harjoitteluun ylittäneen odotuksensa. Projektin kerrottiin olevan mielenkiintoinen ja opettavainen, ja harjoittelun aikana saadut kokemukset olivat ainutkertaisia. Uudesta kulttuurista ja kielestä opittiin, kielitaito kehittyi ja uusia ystävyssuh-teita luotiin.

Kaksi vastaajista kertoi, ettei odotuksia ollut. Silti kokemus erilaisessa ympäristössä toi-mimisesta koettiin hyödylliseksi ja positiiviseksi asiaksi.

Kahdelle harjoittelu ei täysin vastannut odotuksia. Yksi heistä kertoi liiallisen työmäärän vaikuttaneen siihen, että Japaniin pystyi tutustumaan liian vähän, käytännössä vain vii-
konloppuisin. Toinen kertoi, että projekti ei vastannut odotuksiaan.

11. Koitko, että harjoittelu oli hyödyllinen kokemus alaasi/tulevaisuuttasi ajatel-len? Perustele.

10 vastanneista kertoi harjoittelun olevan hyödyllinen kokemus. Syitä hyödyllisyyteen oli-vat:

- Harjoittelu näyttää hyvältä CV:ssä
- Harjoittelun aikana sai kokemusta ja tietoa Japanista jota ei voi oppia kirjoista
- Uuden kielen ja kulttuurin opettelu
- Kielitaidon paraneminen
- Uskallus hypätä haasteisiin
- Oppii tulemaan toimeen vieraassa kulttuurissa vieraalla kielellä
- Mahdolliset yhteistyöt japanilaisten kanssa tulevaisuudessa
- Harjoittelu auttoi työpaikan saamisessa
- Oppi paljon uutta itsestään
- Projektin myötä tutustuminen itselle uuteen aiheeseen

- Opinnäytetyöhön liittyvän kyselyn toteuttaminen
- Työskentely asiakasprojektissa
- Työskentely englannin kielellä

2 kertoi, ettei harjoittelusta ole ollut hyötyä. Syitä tähän olivat:

- Harjoittelusta ei hyötyä työn saamisessa
- Projekti ei ollut hyödyllinen alaa ajatellen

Suurin osa piti harjoittelua kulttuurisena ja opettavaisena kokemuksena. Muutama painotti, ettei harjoittelun aikana tehdystä projektista ollut hyötyä omaa alaa tai tulevaisuutta ajatellen, vaan paras hyöty oli maassa asuminen, uusien kokemusten saaminen ja uuteen kulttuuriin tutustuminen. Vain 4 kertoi itse projektin olleen hyödyllinen. Neljä painotti harjoittelun näyttävän hyvältä CV:ssä. Moni kertoi oppineensa itsestään uutta ja selviämään oudoissa tilanteissa.

12. Löysitkö Japanin Tohokun alueelle tai Hokkaidoon harjoitteluun meneville opiskelijoille suunnattuja oppaita esim. netistä tai kirjastosta?

75 % vastanneista ei ollut etsinyt Japanin Tohokun alueelle tai Hokkaidoon harjoitteluun lähteville opiskelijoille suunnattuja oppaita. 25 % oli etsinyt, muttei ollut löytänyt.

13. Jos vastasit edelliseen kysymykseen "kyllä", niin oliko oppaista mielestäsi hyötyä harjoitteluasi ajatellen?

Kukaan ei vastannut 12. kysymykseen kyllä, mutta yksi opiskelijoista mainitsi kuitenkin, että oli löytänyt oppaita Tohokun alueesta, muttei harjoittelusta Tohokun alueella.

Kysymyksissä 14, 15 ja 19 kysyttiin oppaan ulkoasua ja sisältöä koskevia kysymyksiä. Näiden vastauksien sisällyttämistä oppaaseen käsitellään kappaleissa 8.1. ja 8.2.

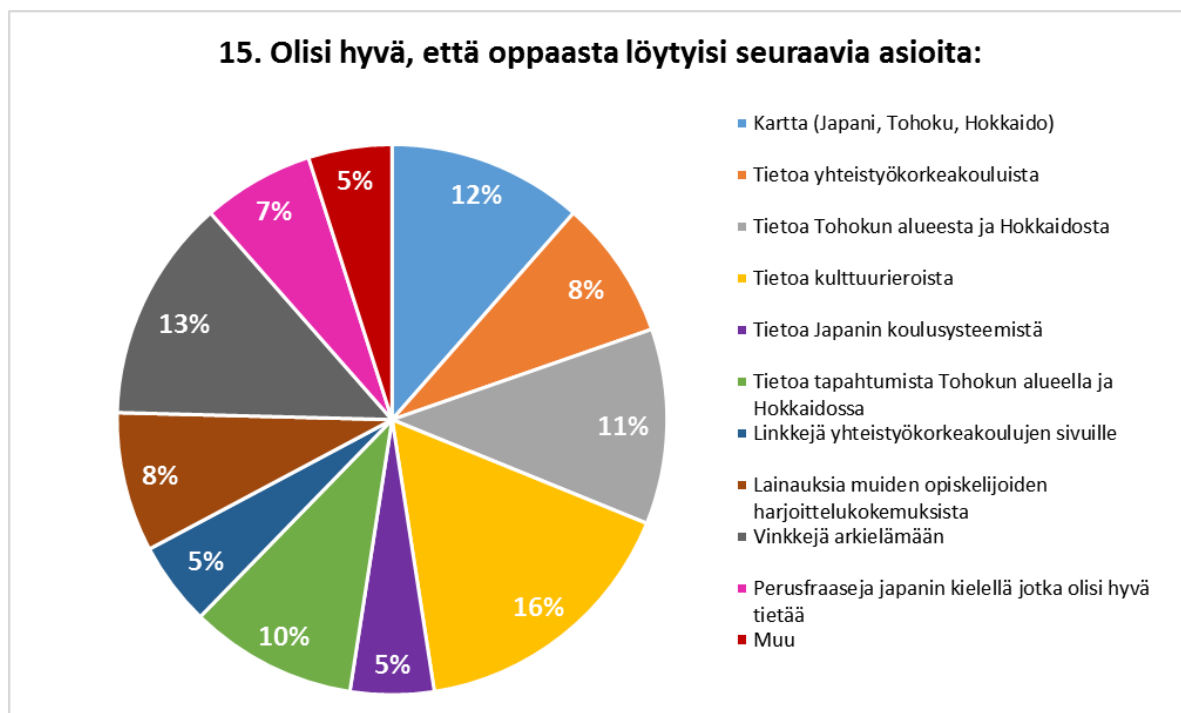
14. Kuinka tärkeinä pidät seuraavia asioita koskien oppaan ulkoasua/sisältöä?

- Mielenkiintoa herättävä kansi: 42 % piti melko tärkeänä, että oppaassa on mielenkiintoa herättävä kansi. 25 % piti sitä erittäin tärkeänä, 33 % hieman tärkeänä.
- Sisällysluettelo: 58 % piti sisällysluetteloa melko tärkeänä elementtinä, 42 % erittäin tärkeänä.
- Paljon kuvamateriaalia: 42 % piti kuvamateriaalin paljouden melko ja erittäin tärkeänä asiana.
- Paljon tekstiä: 68 %:lle tekstin paljous on melko tärkeä asia.

e. Nettilinkkejä: 50 %:lle nettilinkit ovat hieman tärkeää, 33 %:lle melko tärkeää.

15. Olisi hyvä, että oppaasta löytyisi seuraavia asioita:

Tässä kysymyksessä sai valita enintään viisi vastausvaihtoehtoa. Kuviossa 8 on esitetty vaihtoehdot ja niiden vastausten määrä.

Kuvio 8. Mitä asioita oppaasta olisi hyvä löytyä?

”Muu” vaihtoehdon valinneet ehdottivat:

- Hypoteettinen lukujärjestys (arki + viikonloppu)
- Matkustusohjeet kouluihin
- Tietoa netissä olevista ryhmistä, joissa muita Japanissa olevia vaihto-oppilaita

16. Mistä sait tietoa yhteistyökorkeakoulusta, johon menit harjoitteluun?

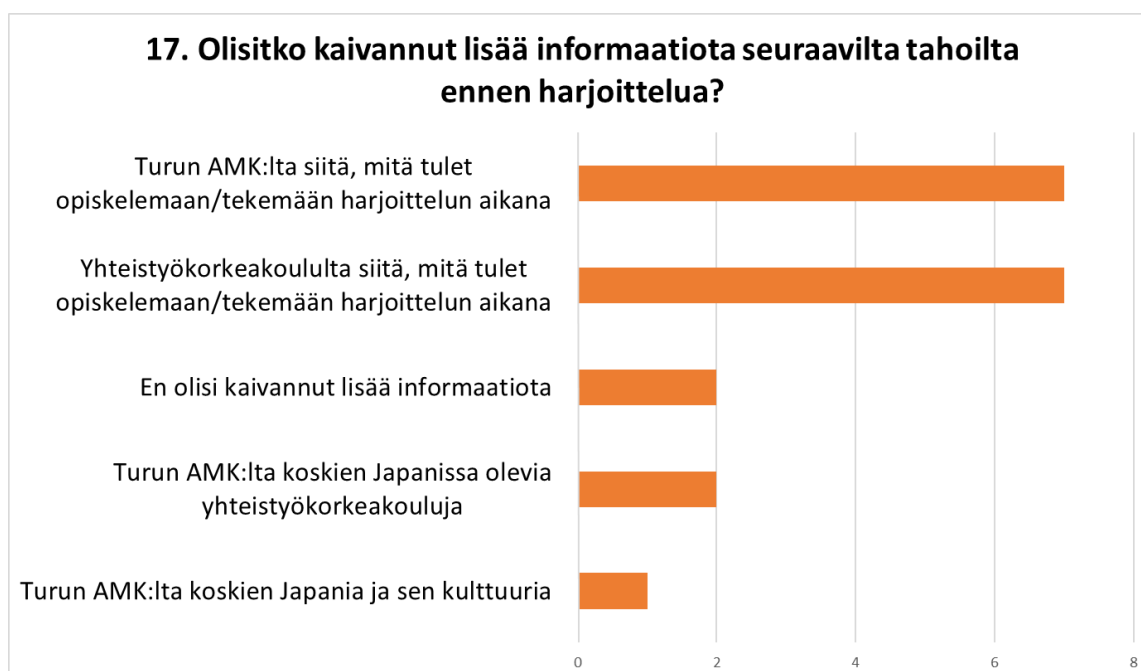
Tässä kysymyksessä sai valita useamman vaihtoehdon. Opiskelijat saivat pääsääntöisesti tietoa yhteistyökorkeakouluista Turun AMK:n kansainväliseltä koordinaattorilta (vastauksia 9 kpl). Myöskin yleisesti netistä (6 kpl) ja yhteistyökorkeakoulun sivulta (5 kpl) saatiin informaatiota. Vain yksi sai tietoa oppaasta. Kuviossa 9 esitetään kysymyksen 16 vastaukset.

Kuvio 9. Mistä sait tietoa yhteistyökorkeakouluista, johon menit harjoitteluun?

17. Olisitko kaivannut lisää informaatiota seuraavilta tahoilta ennen harjoittelua?

Myös tässä kysymyksessä sai valita useamman vastausvaihtoehdon. Lisää informaatiota ennen harjoitteluun lähtöä olisi kaivattu Turun AMK:lta koskien harjoittelun sisältöä (7 kpl) ja yhteistyökorkeakoululta koskien harjoittelun sisältöä (7 kpl). Kuviossa 10 esitetään vastausvaihtoehdot ja vastausmäärät.

Kuvio 10. Olisitko kaivannut lisää informaatiota seuraavilta tahoilta ennen harjoittelua?

18. Oliko ennen harjoitteluun lähtöä toteutettu Japanin kielen ja kulttuurin kurssi mielestäsi hyödyllinen?

Opinnäytetyön tilaajan toiveesta kysyttiin myös ennen harjoitteluun lähtöä toteutetun Japanin kielen ja kulttuurin kurssin hyödyllisyydestä.

Kurssi oli hyödyllinen 75 %:n mielestä. Muut vastanneista kertoivat opiskelleensa japanin kieltä ja kulttuuria itsenäisesti, joten eivät osallistuneet kurssille tai eivät kokeneet oppineensa uutta kurssilla.

Kurssi oli hyödyllinen niille opiskelijoille, joilla ei ollut ennestään tietoa Japanin kulttuurista ja kielestä. Kurssilla opiskelu aloitettiin Japanin kirjoitusjärjestelmien opettelusta (*hiraganat, katakanat, kanjit*). Lisäksi kurssilla sai vinkkejä jokapäiväiseen elämään liittyvissä asioissa. Kurssilla sai tuntuman japanin kielen kuunteluun. Itsenäisesti Japanin kieltä ja kulttuuria opiskelleille kurssi oli kertausta. Yksi kertoi kulttuurikurssin olevan yleissivistävä, mutta Japania koskien riittämätön. Näin sanonut henkilö kehottaakin muita opiskelijoita lukemaan omatoimisesti kirjoja japanilaisista ja heidän mentaliteetistaan. Vastauksissa kehoitettiin opiskelemaan japanin kieltä enemmän (itsenäisesti tai muilla kursseilla) ennen harjoitteluun lähtöä.

19. Vinkkejä Japaniin harjoitteluun lähteville opiskelijoille?

Kysymykseen sai vastata vapaaehtoisesti ja siihen vastasi 10 opiskelijaa.

Seuraavaksi listataan esiin tulleita vinkkejä:

- Lähde harjoitteluun avoimin ja rennoin mielin
- Opiskele japanin kieltä etukäteen
- Luotijunalla matkustaminen on kallista, yöbussi halvin vaihtoehto
- JASSO-apuraha riittää hyvin asumiseen ja ruokaan
- Ole aktiivinen, sillä japanilaiset ovat ujoja eivätkä tule juttelemaan ulkomaalaisille
- Ulkomaalaiset opiskelijat saavat vapaa-aikaa matkusteluun ja toisinaan luvan olla myöhään ulkona
- Asuntolan ruoka on hyvää, mutta kallista, joten kannattaa miettiä syökö kaikki kolme päivittäistä ateriaa (aamupala, lounas, päivällinen) asuntolan ruokalassa
- Asuntolan vessoissa ei ole käsipyyhkeitä eikä käsipaperia
- Ota mukaan kaurahiutaleita ja tiskiharja

- Asuntolan järjestämiin tapahtumiin ja koulun tarjoamiin kulttuurikokemuksiin kannattaa osallistua, sillä tämä on hyvä tapa tutustua muihin opiskelijoihin ja paikkaliin
- Asuntolan sääntöjä kannattaa noudattaa, ja jos tekee virheen, niin on hyvä pyytää sitä anteeksi.
- Ota tarpeen mukaan yhteyttä sähköpostitse Japanissa olevan yhteistyökorkeakoulun kontaktihenkilöön
- Ota vastaanottokoulun tiedot paperille maahantulotarkastuksen vuoksi.
- Osta muutamia pieniä lahjoja annettavaksi, muumikarkit jne.

Vinkkejä ja niiden käyttöä oppaassa käydään läpi kappaleessa 8.2.

20. Halutessasi voit kirjoittaa lyhyesti harjoittelukokemuksestasi.

Kysymyksessä 20 sai kirjoittaa vapaasti omasta harjoittelukokemuksesta, jota voidaan käyttää lähes sellaisenaan oppaassa (sitaattina). Neljä vastasi kysymykseen. Kahden vastaajan sitaatit sisällytettiin oppaaseen.

7.2 Kyselytutkimus japanilaisille opiskelijoille - vastaukset

Japanilaisille opiskelijoille toteutettuun kyselyyn vastasi 17 Turun ammattikorkeakoulussa opiskelijavaihdon suorittanutta pohjoisjapanilaista opiskelijaa. Opiskelijat olivat harjoittelussa vuosina 2013–2016. Otosta pidettiin luotettavana. Kyselyn päätulokset ja niiden analysointi on esitetty kysymyskohtaisesti.

1. Minkä teknillisen korkeakoulun opiskelija olet/olit?

11 vastaajista oli Sendain teknillisestä korkeakoulusta, 5 Kushiron teknillisestä korkeakoulusta ja 1 Hachinohen teknillisestä korkeakoulusta.

2. Miksi päätit hakea Suomeen opiskelijavaihtoon?

Kysymyksessä sai valita useamman vastausvaihtoehdon. Kuviossa 11 on esitetty syyt opiskelijavaihtoon lähtemiselle.

Kuvio 11. Miksi päätit hakea Suomeen opiskelijavaihtoon?

Suurin syy opiskelijavaihtoon lähdölle oli halu opiskella englantia (14 kpl). Tulos oli odotettavissa, koska japanilaisille mikä tahansa ulkomainen maa antaa mahdollisuuden opiskella englannin kieltä. Japanissa ei arkielämässä ole mahdollisuutta käyttää englannin kieltä tai edes kuulla sitä, sillä suurin osa televisioissa pyörivistä ulkomaalaisista sarjoista ja elokuvista on dubattu japanin kielelle.

”Muu” vaihtoehdon valinneista yksi kertoi hakeneensa opiskelijavaihtoon siksi, koska halusi oppia Suomen johtavasta koulutus- ja terveydenhuoltojärjestelmästä. Kaksi vastaajista kertoi syyksi halun oppia muista kulttuureista ja laajentaa omaa kulttuurista näkemystään. Kukaan ei ilmoittanut lähdön syyksi halun opiskella suomen kieltä tai halua työskennellä Suomessa tulevaisuudessa.

Vastauksien perusteella voidaan todeta, että japanilaiset eivät lähde ulkomaille samoista syistä kuin suomalaiset. Suomalaisten opiskelijoiden suurin syy Japaniin harjoitteluun lähtemiselle oli kiinnostus maan kieltä ja kulttuuria kohtaan.

3. Vastasiko opiskelijavaihto odotuksiasi?

Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin vastasiko opiskelijavaihto odotuksia. 24 % (4 kpl) vastasi vaihdon vastanneen odotuksia, 65 % (11 kpl) vastasi, ettei vaihto vastannut odotuksia ja 12 % (2 kpl) valitsi ”muu” vaihtoehdon.

4. Perustele vastauksesi edelliseen kysymykseen

Kuusi ”ei” vastanneista kertoi, että vaihto ylitti odotukset. Syinä tähän oli muun muassa opiskelijoille järjestettyjen tapahtumien suuri määrä, opiskelijayhdistyksien aktiivisuus ja muiden opiskelijoiden ystävällisyys. Lisäksi yksi kertoi yllättyneensä eri maalaisten opiskelijoiden suureesta määrästä Turun ammattikorkeakoulussa. Eräs luuli, että Suomessa on ainoastaan suomalaisia, ja näin ollen oli yllättynyt ulkomaalaisten suuresta määrästä.

Toiset viisi, jotka vastasivat ”ei”, kertoivat, että vaihto ei vastannut odotuksia. Kolme viidestä kertoi kielitaidon puutteen tuoneen haasteita projektissa, uusiin ihmisiin tutustumisessa ja yleisesti kommunikoinnissa opiskelijoiden ja opettajien kanssa. Yksi kertoi kielimuurin olleen odottamattoman suuri ongelma. Eräs kertoi olleensa alakuloinen kulttuurishokin takia eikä pystynyt puutteellisen englannin kielen taidon takia luomaan kaverisuhteita.

Neljä kertoi opiskelijavaihdon vastanneen odotuksiaan. Syyt siihen, miksi vaihto vastasi odotuksia, olivat: kulttuurisen kanssakäymisen toteutuminen, eri maista tulleiden ihmisten tapaaminen ja heihin ystäväystyminen sekä omien ajatusten jakaminen muiden vaihto-opiskelijoiden kanssa.

Kaksi ”muu” vastanneista kertoivat vaihdon sekä vastanneen että ei vastanneen odotuksia. Yksi opiskelija kertoi, ettei ollut ennakoon osannut kuvitella, millaista elämä olisi ulkomailla, millaisia ihmisiä ulkomaalaiset olisivat ja millainen kulttuuri heillä olisi. Toinen kertoi olleensa yllättynyt japanilaisten opiskelijoiden suuresta määrästä. Hän luuli, ettei voisi käyttää japanin kieltä Suomessa, mutta koska japanilaisia opiskelijoita oli ”joka paikassa”, hän pystyi käyttämään japanin kieltä, mikä oli toisaalta hieman huono asia englannin kielen oppimisen kannalta.

5. Koetko, että projektista ja opiskelijavaihdosta yleisesti on hyötyä tulevaisuuttasi tai omaa alaasi ajatellen?

Enemmistön mielestä (76 %) projektista ja opiskelijavaihdosta oli hyötyä tulevaisuutta tai omaa alaa ajatellen.

6. Perustee vastauksesi edelliseen kysymykseen

Kuudes kysymys oli jatkokysymys, jossa pyydettiin perusteluita edellisen kysymyksen vastaukseen.

Vastanneista 13 koki Suomessa opiskelijavaihdon ja sen aikana tehdyn projektin hyödylliseksi tulevaisuutta ajatellen. Syitä hyödyllisyyteen olivat:

- Työskentely projektissa yhteistyössä oikean yrityksen kanssa → käytännön oppiminen
- Uuden taidon oppiminen ja sen hyödyntäminen tulevaisuudessa
- Informaatio- ja hyvinvointiteknologian yhdistämisen tärkeyden ymmärtäminen
- Kansainvälisessä ryhmässä työskentelyn oppiminen
- Aktivoivat oppitunnit (active learning)
- Englannin kielen taidon kehittyminen
- Esitystaidon kehittyminen
- Oman alan opintojen syventyminen
- Ulkomaisessa yrityksessä työskentelemisen oppiminen

Eräs japanilainen vastaaja hämmästeli Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoiden aktiivisuutta tunneilla ja sitä, että opettajan antamaa tietoa voi myös avoimesti kyseenalaistaa. Opiskelijoiden ja opettajien välisen vuorovaikutuksen helppous onkin nähtävä asiana, jota soisi japanilaisten vaihto-opiskelijoiden vievän tuliaisina omiin oppilaitosiinsa.

Vastanneista 4 kertoi, ettei vaihdosta tai vaihdon aikana tehdystä projektista ole ollut hyötyä tulevaisuutta ajatellen. Syitä olivat:

- Projektilla ei ollut mitään yhteyttä alaan, jota opiskelee Japanissa
- Projekti oli liian haastava
- Suomessa opituista asioista ei hyötyä tämänhetkisessä työssä

7. Millaista oli sopeutua opiskelijaelämään ja oppimisympäristöön Suomessa?

11 vastaajaa koki sopeutumisen suomalaiseen opiskelijaelämään ja oppimisympäristöön helpoksi. Syitä sopeutumisen helppouteen olivat:

- Japanilaisten ja suomalaisten samanlaiset piirteet / ominaisuudet
- Selkeä orientaatio ja ohjeistus kursseista
- Yhteistyö muista maista tulleiden vaihto-opiskelijoiden kanssa
- Suomalaisten opiskelijoiden ja opettajien auttavaisuus
- Oppimisympäristö rennompi kuin Japanissa
- Get Finternational -kurssin myötä koetut asiat (sauna yms.)

- Japanilaisten ja japanin kieltä osaavien opiskelijoiden paljous
- Aikaisempi opiskelijavaihto

4 vastaajista koki opiskelijaelämään sopeutumisen helpoksi, mutta oppimisympäristöön sopeutumisen vaikeaksi. Syynä oli pääasiassa vaikeus käyttää ja ymmärtää englantia, jonka seurauksena oppituntien seuraaminen oli hankalaa.

2 vastaajista koki sekä opiskelijaelämään, että oppimisympäristöön sopeutumisen vaikeaksi. Syitä olivat:

- Vaikeus sopeutua englannin kielisiin oppitunteihin
- Oppitunneilla käytetty englanti liian vaikeaa

Se, että japanilaiset opiskelijat kokoivat opiskelun Suomessa rennommaksi olikin odotettavaa, sillä Japanissa opiskeluun käytetään suurin osa valveillaoloajasta. Yksi kertoi sopeutumisen helppouden syyksi sen, että ympärillä oli paljon muita japanilaisia opiskelijoita joihin turvautua. Tässä käy ilmi jo aiemmin mainittu japanilaisten ryhmäkäyttäytyminen kappaleessa 4.2.

8. Mitä haluaisit kertoa Suomalaisille Japaniin harjoitteluun lähteville opiskelijoille mm. kotikaupungistasi, koulustasi, Japanin kulttuurista?

8 vastanneista haluaisi kertoa Japanin ruokakulttuurista, 4 japanilaisten ajattelutavoista ja piirteistä, 3 alakulttuureista (manga, anime), 2 historiasta ja uskonnoista. Myös politiikka, teknologia, tapahtumat, musiikki ja julkinen liikenne mainittiin.

9. Millaista oli tutustua suomalaisiin?

9 vastanneista kertoi ystäväystymisen suomalaisten kanssa helpoksi. Syinä olivat suomalaisten ja japanilaisten samanlaiset piirteet, suomalaisten hyvä englannin kielen taito ja suomalaisten mielenkiinto Japania kohtaan.

Suomalaisten ja japanilaisten kerrotaan muistuttavan toisiaan: molemmat ovat hieman ujoja, varautuneita, sisäänpäin kääntyneitä ja kunnioittavat luontoa. Tunteiden näyttämisen pelko on molemmille ominaista, mutta kuten Lehmusvaaran ym. (2008) haastateltavana ollut Jarkko Mutanen kertoo, ”Japanissa mennään astetta pidemmälle, koska siellä pyritään välttämään kasvojen menettämistä”. Yhteisiä kulttuurisidonnaisiakin asioita on, kuten kenkien riisuminen sisätiloissa sekä rakkaus luontoa, vuodenaikoja ja hiljaisuutta

kohtaan. Lisäksi suomalainen sauna muistuttaa japanilaista *onsenia*, eli kylpylää tai kuumaa lähdeettä, kertoo myös Lehmusvaaran artikkelissa haastateltavana ollut Rika Shigeta. (Lehmusvaara ym. 2008.)

Yksi vastanneista kertoi tutustumisen hankalaksi siinä tapauksessa, jos toinen osapuoli ei ollut kiinnostunut Japanista. Eräs kertoi alun olevan hankalaa, koska sekä suomalaiset että japanilaiset ovat ujoja, joten ”aloite” oli hankala tehdä.

Kuusi vastanneista koki suomalaisiin tutustumisen ylipäänsä hankalaksi. Syiksi mainittiin: japanilaisten opiskelijoiden englannin kielen taidon puute, osallistuminen vain vaihto-opiskelijoille tarkoitetuille kursseille, suomalaisten vetäytyminen tiiviisiin ryhmiin joihin oli hankalaa mennä mukaan sekä suomalaisten ja japanilaisten ujous.

10. Voit antaa palautetta Turun ammattikorkeakoulun järjestämistä kursseista ja yleisesti vaihtokokemuksestasi.

10. kysymys oli vapaavalintainen. Opiskelijat saivat kertoa vapaasti vaihtokokemuksiaan ja antaa palautetta kursseista ja projekteista. Tähän kysymykseen vastasi 12 opiskelijaa. Näitä palautteita olivat muun muassa:

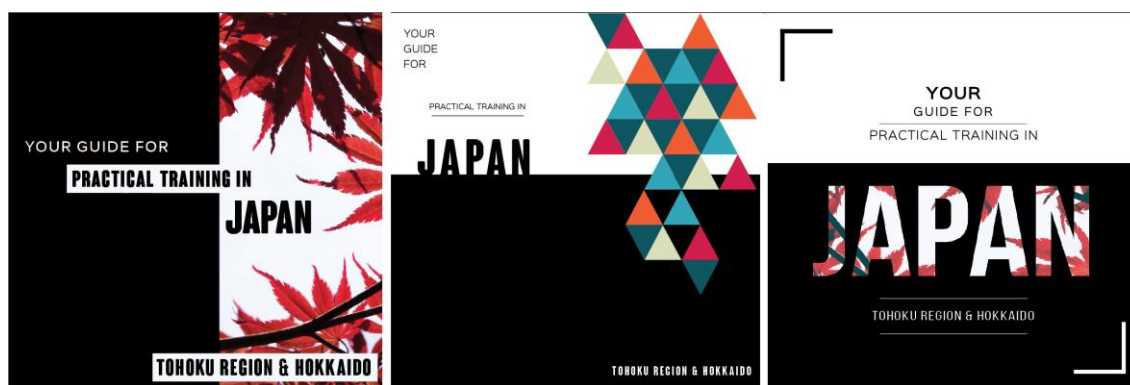
- Olisi hyvä olla enemmän yhteisprojekteja, joihin osallistuisi sekä vaihto-oppilaita että suomalaisia opiskelijoita
- Suomen kielen lyhyt kurssi ei riitä ja suomalaisiin on vaikea tutustua ilman kieli-taitoa
- Turun ammattikorkeakoulun opettajat tukivat japanilaisia opiskelijoita tarvittaessa
- Tapahtumia järjestettiin runsaasti
- Jos on itse aktiivinen, pystyy tutustumaan muunmaalaisiin opiskelijoihin
- Projekti oli osittain suomenkielinen, joten asioiden seuraaminen oli vaikeaa
- Suomen kielen kurssi oli hyvä, mutta Suomen historiasta ja yhteiskunnasta olisi voinut olla enemmän opetusta sekä peruskieliopin opettelua
- Maailmankuva avartui
- Valittavien kurssien määrä oli liian vähäinen: olisi ehtinyt opiskella enemmänkin
- Arvokkaita projektikokemuksia yritysten kanssa
- Englannin kielen taito kohentui
- Julkinen liikenne on erilaista kuin Japanissa ja esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentokentältä eteenpäin matkustaminen Turkuun oli haastavaa

8 OPPAAN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

8.1 Oppaan ulkoasun suunnittelu tulosten pohjalta

Kyselytutkimuksen vastausten perusteella alettiin suunnitella opasta.

Yli puolelle kyselyyn vastanneista mielenkiintoa herättävä kansi oli melko tai hieman tärkeä, joten kannen suunnitteluun panostettiin. Kannesta tehtiinkin huomiota herättävä käyttäen kontrastivärejä (musta ja valkoinen) sekä punaista, joka tuo mieleen Japanin lipun. Kannen isolla JAPAN tekstillä saadaan herätettyä mielenkiinto. Kuvassa 3 esitetään kolme kansivaihtoehtoa, joista oikeanpuolimmainen valittiin oppaan kanneksi.

Kuva 3. Kansivaihtoehtoja.

Sisällysluettelo ei alun perin aiottu laittaa oppaaseen, mutta kyselyn vastausten perusteella se laitettiin. Kuvamateriaalin tärkeys otettiin huomioon opasta tehtäessä. Oppaan tekijä harrastaa valokuvausta, joten kuvamateriaalia oli käytössä runsaasti. Muutama oppaassa käytetty kuva saatiin ammattivalokuvaajilta Flickr.com-sivun kautta. Internet-linkkejä ei syystääkään laitettu printtiversioon, mutta sähköiseen versioon sisällytettiin tärkeimmät linkit, kuten yhteistyökorkeakoulujen nettisivut. Oppaan viimeiselle sivulle lisättiin yleishyödyllisiä linkkejä mm. Japanin nähtävyyksistä ja liikkumisesta Japanissa.

8.2 Oppaan sisällön suunnittelu tulosten pohjalta

Vastausten perusteella tärkeimmiksi oppaaseen halutuiksi asioiksi nousivat tieto kulttuurieroista, vinkit arkielämään, tietoa Tohokun alueesta ja Hokkaidosta sekä Japanin

kartta. Opiskelijat törmäsivät kulttuurierojen tuomiin hankalinakin koettuihin erikoisuuksiin varsinkin koulu- ja asuntolaympäristössä, kuten äärimmäiseen valvontaan asuntolassa, oman itsensä hillitsemisen tarpeellisuuteen ja hierarkian synnyttämään kankeuteen. Näistä opiskelijoiden kokemista kulttuurieroista sekä kirjoittajan itsekokemista kulttuurieroista kirjoitettiin oppaaseen, jotta harjoitteluun lähtevät voivat ennakoida ja välttää omituisia tilanteita

Opiskelijat halusivat oppaaseen myös vinkkejä arkielämään. He kertoivatkin paljon vinkkejä, joista suurin osa sisällytetään oppaaseen. Oman kokemuksen kannalta voin sanoa, että etukäteen vinkkejä arkielämään sai vain ottamalla yhteyttä opiskelijoihin, joka olivat olleet harjoittelussa aikaisemmin. Käytännöntietoa ja vinkkejä sisältäviä oppaita ei ollut saatavilla.

Lisäksi oppaaseen haluttiin tietoa Tohokun alueesta ja Hokkaidosta ja niissä pidettävistä tapahtumista. Näiden tietojen hankkimiseen käytettiin pääasiassa Internet-lähteitä ja kirjoittajan omaa harjoittelukokemusta. Oppaaseen haluttiin myös Japanin kartta, joten sellainen piirrettiin. Oppaaseen sisällytettiin opiskelijoiden toiveena matkustusohjeet kouluihin, jotka saatiin yhteistyökorkeakoulujen nettisivuilta. Lisäksi yhteistyökorkeakoulujen sivuilta poimittiin asuntolaan liittyvät tiedot kuten koituvat kustannukset ja asuntolan päivittäinen aikataulu. Japanissa vaihdossa olevien opiskelijoiden ryhmistä ei löydetty Internetistä ajantasaista tietoa, joten se jätettiin oppaan ulkopuolelle. Muutama vastanneista kertoi vapaasti harjoittelukokemuksestaan, ja näitä käytettiin sitaatteina oppaassa. Enemmistö vastaajista kaipasi lisäinformaatiota yhteistyökorkeakoululta ja Turun ammattikorkeakoululta koskien harjoittelun aikana tehtävää projektia. Projektin aihe määrittäytyy opiskelijan kiinnostuksen kohteiden, opiskeleman alan yms. mukaan, joten projekteista ei etukäteen voitu paljoa kertoa.

Japanilaisille tehdyn kyselyn vastauksia käytettiin myös oppaassa. Kysymyksen 8 vastauksissa korostui halu kertoa suomalaisille opiskelijoille Japanin ruokakulttuurista, japanilaisten ajattelutavoista ja piirteistä (kulttuuri ja kulttuurierot) ja alakulttuureista (manga, anime). Suomalaiset opiskelijat tutustuivatkin näihin asioihin harjoittelun aikana, joten niistä etukäteen kertominen koettiin hyödylliseksi.

8.3 Taittoprosessi

Oppaan taitto oli itsessään todella pitkä prosessi. Aikaa kului enemmän kuin olin kuvitellut. Oppaasta oli tarkoitus tulla lyhyt (10-20 sivua), mutta se paisui 49-sivuiseksi. Eniten

aikaa vei tiedon haku yhteistyökorkeakouluista ja matkustusohjeiden laatiminen. Olisin lisäksi halunnut toteuttaa kartat jokaisesta koulusta, mutta se olisi vienyt liikaa aikaa. Japanin kartan piirtäminen vei myös paljon aikaa, sillä piirsin sen koneella alusta asti itse. Koko taittoprosessin aikana opin paljon uutta grafiikkaohjelmien käytöstä sekä sain paljon uutta tietoa muun muassa eri prefektuureista, matkustustavoista ja kouluista.

Opas suunniteltiin ja toteutettiin Adoben grafiikkaohjelmilla. Itse opas taitettiin InDesign-ohjelmalla. Kuvien muokkaukseen käytettiin Adobe Photoshopia ja graafisten elementtien, kuten karttojen piirtämiseen käytettiin Adobe Illustratoria. Oppaan kooksi valittiin 21 cm x 21 cm. Leipätekstin fontiksi valittiin PT Sans, sillä se tuo yhtenäisyyttä Turun ammattikorkeakoulun ilmeeseen. Turun ammattikorkeakoulun graafisen ohjeen mukaan 2015 vuodesta alkaen kaikissa aineistossa käytetään fonttia PT Sans (Turun ammattikorkeakoulun intranet Messi 2016). Pääotsikoiden fontiksi valittiin Bebas Neue sen modernisuuden takia. Väliotsikoissa käytettiin Sinkin Sans fonttia. Kuvassa 4 on näyte oppaassa käytetyistä fonteista.

THE CULTURE OF JAPAN

THE COUNTRY OF CONTRASTS

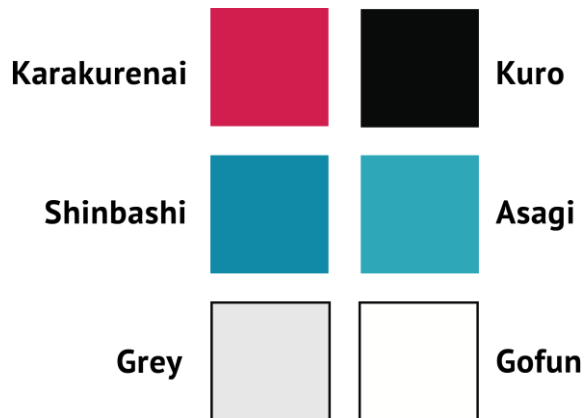
Kuva 4. Fonttinäyte.

Oppaan värit valittiin Nippon Colors -sivulta. Tällä sivulla on Japanin traditionaalisia värejä. Käytin kyseistä sivua myös harjoittelussa (projektia tehdessäni) Japanissa. Kuvassa 5 on kuvakaappaus Nippon Colors -sivulta.

Kuva 5. Kuvakaappaus Nippon Colors -sivulta (Traditional Colors of Japan 2012).

Olen lukenut monia opaskirjoja, joihin on sullottu liikaa tekstiä, pahimmissa tapauksissa montaa eriväristä tekstiä lukuisia eri fontteja käyttäen. Pitäydyin valitsemissani väreissä, jotta oppaasta ei olisi tullut liian räikeä ja sekava. Lisäksi fontteja käytettiin hillitysti (3 eri fonttia). Oppaasta haluttiin tehdä selkeä, moderni ja raikas. Kuvassa 6 esitetään oppaassa käytetyt värit.

Kuva 6. Oppaassa käytetyt värit.

Alla muutama kuvankaappaus oppaan sivuista:

Kuva 7. Oppaan kansi.

INTRODUCTION

THINKING OF JAPAN?

IN THE BEGINNING

This guide is designated for the students of Turku University of Applied Sciences (TUAS) who are planning to do their practical training in Northern Japan (Tohoku region or Hokkaido). The material for this guidebook has been collected from many sources and is partly based on the experiences of students who have done their practical training in Northern Japan. Tohoku region is represented the most because the majority of the partner institutes are located there. This guide is made as a part of a Bachelor thesis and the author has personal experience of practical training in Japan.

TUAS x JAPAN

TUAS has had a connection with Japan since 2008 when the first cooperation agreement was made with Sendai National Institute of Technology. Since then, TUAS has acquired more connections for practical training and by year 2016 it has seven partner institutes in Northern Japan. All of the partner institutes are technical institutes. The partner institutes were

known as National College of Technology until 2015, but the name recently changed to National Institute of Technology (NIT), xx College.

APPLYING

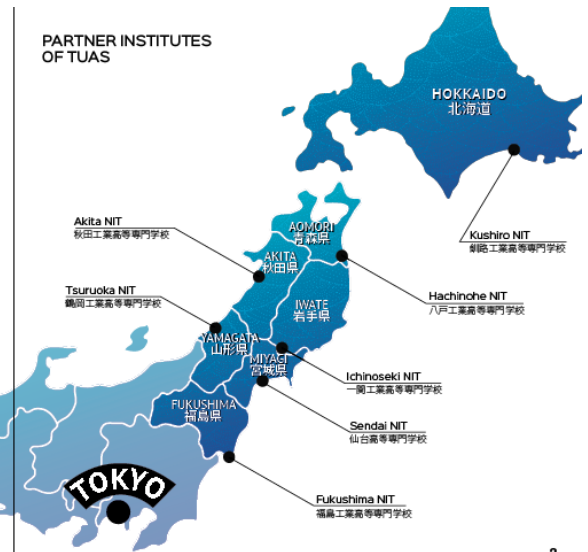
Every year the students of TUAS can apply for practical training and the number of applicants is increasing year by year. Students applying are mainly ICT students, but there are also students from Biochemistry, Business and Library services. The application period starts in autumn and the practical training itself takes place in spring. The applying students are asked to fill in an application form in Mobility-Online and attach their CV, motivation letter and transcript of records to the application. Students will be placed to the institutes depending on their field of study and interests. In the partner institute, the student will be given a project by the supervisor. The student will work in the laboratory within a project group or do individual work. There are also weekly Japanese lessons and other activities organized by teacher and Japanese students.

SOME FACTS ABOUT JAPAN

- 126 million inhabitants (2016)
- Olympics 2020 will be held in Tokyo
- Late-night dancing was illegal until 2015
- Japan consists of over 6,800 islands
- Trains are among the world's most punctual: their average delay is just 18 seconds.
- KFC is a typical feast of Christmas Eve
- Japan has 5.52 million vending machines.
- Sleeping on the job is acceptable as it's viewed as exhaustion from working hard
- Many hot springs and public bath houses in Japan ban customers with tattoos from entering

Source: <http://www.factsites.com/japan>

PARTNER INSTITUTES OF TUAS

Kuva 8. Oppaan sivut 1-2.

THE CULTURE OF JAPAN

THE COUNTRY OF CONTRASTS

Japan has its own fascinating and diverse culture with deep old traditions colliding with the new. The technical development never stops and the society is constantly moving forward. Japan is without saying, the country of contrasts.

CHARACTERISTICS OF JAPANESE PEOPLE

A common image of Japanese people is that they are shy, reserved and sensitive. In Japan, the harmony in the dialogue is more important than the subject of the dialogue. They tend to agree on everything you say, even though their opinion might be different. The Japanese will not come to talk to you, so you had better show them example and approach them by yourself.

SUBCULTURE

For many of us, the first touch with Japan might have been anime, manga or Japanese music. In Japan, anime and manga are also popular among some adults. The subcultures of Japan are as colorful as the country is, and you will never stop amazing its diversity.

CULTURAL DIFFERENCES

Finnish and Japanese are said to be similar; we both are reserved in nature, we are sensitive and we both like the beauty of nature. Despite of these similarities, there are many differences between us. Japanese people are workaholics; they make 10-12-hour days for 5-7 days in a week. Japanese are also said to be hierarchical, which is the most visible at work places and school environment. Hierarchy might, though, not be so visible for foreigners. In Japan, a small gesture might mean a lot more than you expect.

GAIJIN COMPLEX

Japanese people are known for their shyness and fear of using English language. They might seem uninterested towards a foreign student and try to avoid contact with them. Some foreigners might think this as racism, but that is not usually the case. It is called Gaijin Complex. Japan being as closed society as it is, the people are reserved and not sure how to behave when they meet a foreigner. As a result, Japanese people experience mixed feelings of envy, admiration, suspicion and uncertainty when interacting with foreigners.

SAYING YES, MEANING NO

Sometimes a Japanese might seem to understand what you are saying, but as a matter of fact, that might not be the case. If you ask whether they understand, they may say yes. The word no is a taboo in Japan. Denying is considered unacceptable. That may cause some tricky situations sometimes, because Finns are used to honesty. Being straightforward with every of your sayings, a Japanese might feel uncomfortable. You should not be insulted about this custom, just try to understand it!

CUSTOMER IS GOD

You might feel astonished by the unbelievable customer service. The sales persons bowing and yelling *irasshaimase* (welcome), talking toilets and elevators... You can also hear speaking escalators, warning you not to get too close to the yellow line. The same can be heard in the biggest train stations where the voice is repeatedly reminding you not to go too close to the edge of the platform. At first, this might feel funny, but as the time passes you might start to feel irritated about all the yelling and bowing. Remember, it is their culture and that behaviour is expected from any person who is working in customer service.

GIVING AND RECEIVING

Japanese love presents, especially giving them. The outside appearance, wrapping of the gift is as important as the present itself. If you receive a gift, remember to open it carefully and showing gratitude. When receiving a business card, take it with two hands and eye the giver's name. If

possible, don't place the card immediately into your wallet, instead, place it in front of you on the table.

GROUP BEHAVIOUR

In a Japanese society, being a member of a group is a vital condition. It takes a long time to make a decision, because everybody has to be consulted, even for minor issues. One person has to ask from another and so on. If you, for example, ask a permission to be absent from school, be prepared that it might take a long time before you are given the answer. This group behaviour and hierarchy leading to difficulty in getting things done, may cause you anger sometimes. Try to be patient, they just obey the rules.

Kuva 9. Oppaan sivut 7-8.

TOHOKU 東北

THE NORTH-EAST REGION

The Tohoku region, literally the Northeast Region, is the north-eastern portion of Honshū, the largest island of Japan. It is surrounded by the Pacific Ocean and the Sea of Japan. The region consists of six prefectures: Miyagi, Fukushima, Aomori, Iwate, Yamagata and Akita. The population of Tohoku region is approx. 9 million and the largest city by population is Sendai, located in Miyagi prefecture. The region is far from the economic and political centre, so it has been able to preserve its "countryside feeling". The region is really mountainous and is a significant area for rice production.

Tohoku offers travellers some of the best scenery in Japan: beautiful cherry blossoms in spring, hot humid summer with various festivals, colorful autumn leaves and beautiful winter scenery. There are also many castles and samurai residences in the region making it a good place to familiarize oneself with the history of ancient Tohoku. The spring begins in April, when the cherry blossoms start to bloom. The climate is still quite chilly in April with the average temperature of +10 degrees Celsius. The humid and hot rain season starts in the middle of June while August is the hottest and rainiest month.

CORE CITIES

Sendai in Miyagi prefecture, population 1 000 000
Iwaki in Fukushima prefecture, population 350 000
Koriyama in Fukushima prefecture, population 336 000
Akita in Akita prefecture, population 317 000
Morioka in Iwate prefecture, population 300 000

17

NATURAL DISASTERS

Earthquakes are quite a common thing to experience in Japan. The reason is that the country is located on the Pacific Ring of Fire where four tectonic plates' borders meet. Every day, there are several small earthquakes in the country. Because of this seismic activity, Tohoku region has many hot spring spas, onsen. Onsens are hot baths where you enter naked, just like in Finnish sauna. The Great East Japan earthquake, *Higashi Nihon Daishinsai*, occurred in Japan in March 2011. It was the most powerful earthquake ever recorded in Japan. Sendai is one of the cities which suffered from the biggest damage. The 9 M earthquake triggered a tsunami, which travelled up to 10 km inland in Sendai area, demolishing everything on its way. Tsunami made also major damage in Fukushima as it hit the nuclear plant *Daiichi*. As the result, the reactors' cooling systems got disabled, leading to releases of radioactivity. The residents of nearby cities had to flee and some of them still have not returned home in the fear of radiation.

18

Kuva 10. Oppaan sivut 17-18.

GOOD TO KNOW

PRACTICAL TIPS FOR SURVIVAL

Here are some tips collected from the students of TUAS who have experienced practical training in Northern Japan. In addition, the author's own experience of practical training in Japan has been utilized.

BEFORE THE DEPARTURE

"Prepare yourself enough before leaving. One can't know too much about a foreign culture, school system, public transportation and money. The more you know, the more you will enjoy the experience."

"Buy few small presents for the teachers like Moomin stuff and Finnish candies."

"Write down the contact information of the partner school. It will be needed when entering Japan."

"If necessary, contact the partner institute's international coordinator/teacher beforehand. Ask them questions, should you have any. Remember also to inform your arrival date and time for the coordinator/teacher."

"Study the language as much as you can. The more you know the language, the easier it will be."

"Take only the most necessary things with you."

"Even though the lack of information is enormous in the beginning, just have faith that you have received enough information."

ADAPTATION & MAKING FRIENDS

"Japanese people are afraid of using English and are unlikely to approach a foreign student. Nevertheless, try to be active and approach the Japanese students even if they look they didn't

care about you. They are just shy and don't know how to be."

"Don't expect the Japanese to come to talk to you. Instead, you be the one who approaches them."

"Participate to the dormitory's events and take advantage of the trips organized by the teachers and students. It's a good way to make friends with students and local people."

"Be open minded and remember that you are in a different culture! Try to adapt to the circumstances."

LIVING

"Foreign students will easily get an approval for traveling and sometimes are allowed to stay out late."

"Obey the dorm's rules. If you make a mistake, apologize about it. Some of the rules are not written so it's impossible to know them."

"Take oatmeal and a dish brush with you as there are no such things in Japan. Japanese use a sponge for washing the dishes."

"Prepare yourself for a fact that there is no hand paper or hand towels in the toilets. Japanese people carry a small towel with them where to wipe hands."

"JASSO grant will easily cover the living expenses."

"Dorm's food is good but expensive, so consider whether to eat all the three meals in dorm or cook by yourself. Remember to cancel the dorm's meals beforehand if you are not going to eat them."

"Don't be afraid of the local cuisine."

"Familiarize yourself with the local surroundings."

"Daily life will be challenging in the beginning, so be as open minded and relaxed as you can in order to adapt faster."

TRAVELING

"Traveling with bullet train is expensive, so remember to have enough money with you. The cheapest and quite uncomfortable way of traveling is the highway bus."

"Rent a bicycle from school. It is easy to go around the city with bicycle."

SHOPPING

"You can find the necessities (shampoo, make up etc.) from Daiso or from another 100-yen shop."

"Shopping might feel difficult in the beginning but you'll get used to it."

"Japanese people use mainly cash. You can withdraw money from convenience stores (e.g. Seven Eleven) and from post office. Japanese shops use trays to hand over money = don't give money directly from hand to hand."

"You can buy adapters e.g. from Yodobashi Camera or other shops selling electronic products."

USEFUL LINKS

Japan Guide - www.japan-guide.com
Tohoku Kanko - en.tohokukanko.jp
Visit Hokkaido - en.visit-hokkaido.jp
Go Tokyo - www.gotokyo.org
Sendai Tourism Website - www.sendai.jp/en/
Japan National Tourism Organization - www.jnto.go.jp/eng/
Jalan (hotel search) - www.jalan.net
Trains (timetables, routes, fares)
JR East - www.jreast.co.jp
Hyperdia - www.hyperdia.com
Ekitan - www.ekitan.jp (in Japanese)
Shinkansen - www.japan-guide.com (Transportation > Shinkansen)
Buses - www.japan-guide.com (Transportation > Buses)

From the author

I hope you got at least some new information and feel more relaxed about leaving. Remember to enjoy your stay and communicate with the local students and other people. Be open-minded to everything and remember that you are in a different culture. Life will be easier if you take in as much as you can from the Japanese culture.

All the photos and graphics in this guide (except the ones with photographer's name) are property of the author of this guide.

Acknowledgement

I would like to express my special thanks to the students who shared their experience of practical training in Japan and to my Japanese friends who helped me in seeking for the information. - Sanni Koskimies - (February 2016)

47

48

Kuva 11. Oppaan sivut 47-48.

9 YHTEENVETO

Tässä opinnäytetyössä tehtyjen kyselytutkimusten vastauksien perusteella todettiin, että Turun ammattikorkeakoulun Japaniin harjoitteluun lähteville opiskelijoille olisi hyvä kertoa Japanin ja Suomen kulttuurieroista ja niiden tuomista haasteista koulu- ja asuntolaympäristössä. Lisäksi opiskelijoille tulisi kertoa käytännön vinkkejä arkielämästä, jotta uuteen ympäristöön sopeutuminen olisi helpompaa.

Kyselyistä kävi ilmi, että eniten haasteita Turun ammattikorkeakoulusta Japaniin harjoitteluun lähteneille opiskelijoille tuotti asuntolan tiukat säännöt. Japanilaisten yhteistyökorkeakoulujen kanssa voitaisiin keskustella suomalaisten opiskelijoiden kokemuksista asuntoloissa ja miettiä, voisiko tilannetta parantaa. Japanin kulttuuri on tunnettu tiukkuudesta ja sääntöjen noudattamisesta, mutta jos kumpikin osapuoli tulisi puolitiehen vastaan, voisi harjoittelukokemuksesta tulla opiskelijalle miellyttävämpi. Lisäksi havaittiin, että suurin osa Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoiden ennakkokäsityksistä Japanin kulttuurista piti paikkansa.

Harjoitteluun kuuluvasta projektista ei kovin moni kokenut saaneensa hyötyä, vaikka harjoittelu sinänsä koettiin hyödylliseksi kulttuurisena kokemuksena. Jotta harjoittelusta olisi enemmän hyötyä opiskelijoiden alaa ajatellen, tulisi projektien sisällön olla enemmän yhteydessä opiskelijan koulutusalaan ja mielenkiintoon. Olisi hyvä, jos mahdollisista projektien aiheista saisi ennen harjoitteluun lähtöä tietoa yhteistyökorkeakoulujen kansainvälisiltä koordinaattoreilta. Opiskelijoita voitaisiin myös neuvoa motivaatiokirjettä kirjoittaessaan kertomaan tarkemmin asioista, joita haluaisi harjoittelun aikana oppia. Ne opiskelijat, jotka pääsevät osana harjoittelua työharjoitteluun japanilaiseen yritykseen, hyötyvät harjoittelusta enemmän kuin ne, jotka suorittavat koko harjoittelun vain yhteistyökorkeakoulussa. Omakohtaisen kokemuksen pohjalta voin todeta, että harjoittelun sisällöstä ja yhteistyökorkeakoulussa tehtävästä projektista ei saanut lainkaan informaatiota etukäteen.

Kyselyyn vastanneista opiskelijoista suurin osa oli saanut tietoa yhteistyökorkeakoulusta Turun ammattikorkeakoulun kansainväliseltä koordinaattorilta, vaikkakin tieto koettiin lähinnä pintapuoliseksi. Moni lähtee harjoitteluun hieman epävarmoin mielin tiedonpuutteen takia. Japanissa harjoittelussa olleiden raportteja ja blogeja olisi hyvä saada esille Turun ammattikorkeakoulun intranettiin lähtijöiden tutustuttavaksi.

Japanilaisten vaihto-opiskelijoiden suurin kompastuskivi Turun ammattikorkeakoulussa opiskellessaan oli englannin kielen taidon puute, joka toi haasteita oppituntien seuraamiseen, kommunikointiin ja muiden opiskelijoiden kanssa ystävystymiseen. Japanissa englannin kielen tuntien sisältö painottuu kielioopin ja kirjallisen kielen opiskeluun, ei niinkään kommunikointiin. Aasialaisille opiskelijoille voisivat esimerkiksi Turun ammattikorkeakoulun opiskelijat järjestää englannin kielen kursseja.

Japanilaiset vaihto-opiskelijat kokivat suomalaisiin ystävystymisen hankalaksi, koska sekä japanilaiset että suomalaiset ovat ujoja ja aloitteen tekeminen on molemmille osapuolille hankalaa. Paremman kommunikaation mahdollistamiseksi suomalaisia ja japanilaisia opiskelijoita voitaisiin integroida yhteisille oppitunneille. Japanilaisille vaihto-opiskelijoille voisi antaa esimerkiksi mahdollisuuden japanin kielen ja kulttuurin opettamiseen Japanista kiinnostuneille suomalaisille opiskelijoille.

Japanilaisissa kouluissa opetus on melko vanhanaikaista, opettajakeskeistä ja tiukkaa. Japanilaisille vaihto-opiskelijoille tarjotut projektit voisivatkin antaa kokemuksia suomalaisista opetus- ja oppimismenetelmistä, jolloin vaihto-opiskelija saisi uudenlaisen kokemuksen oppimisesta. Ei ole mielekäästä, jos vaihto-opiskelijalle osoitettu projekti ei liity mitenkään hänen Japanissa opiskelemaansa alaan. Voi olla, että Turun ammattikorkeakoulussa ei ole mahdollista opiskella opiskelijan omaa alaa eikä projektia pystytä häntä varten perustamaan. Tällöin projektiksi voitaisiin tarjota ennemminkin yleishyödyllinen kulttuurinen oppimiskokemus, josta voisi olla hyötyä myös vaihto-opiskelijan oppilaitokselle opetushenkilökuntineen Japanissa.

Kyselyiden tulosten pohjalta luotiin opas Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille, jotka lähtevät Pohjois-Japaniin harjoitteluun. Oppaasta on tarkoitus saada vastedes tietoa erityisesti niistä Japanin kulttuurin erityispiirteistä, jotka tulevat esiin yhteistyökorkeakoulun asuntolassa ja kouluympäristön sosiaalisissa suhteissa. Oppaasta saa myös tietoa Japanin kulttuurista yleisesti, Tohokun alueesta, Hokkaidosta, Japanin ruokakulttuurista ja liikkumisesta Japanissa. Oppaaseen sisällytettiin myös vinkkejä arkielämään, karttoja, matkustusohjeita ja käytännön tietoa harjoittelusta. Yhteistyökorkeakoulujen nettisivut löytyvät myös oppaasta. Viimeiselle sivulle lisättiin yleishyödyllisiä linkkejä muun muassa Japanin nähtävyyksistä ja liikkumisesta Japanissa. Opas löytyy Turun ammattikorkeakoulun intranetistä Messistä (harjoittelusivulta) tai vaihtoehtoisesti Turun ammattikorkeakoulun kansainväliseltä koordinaattorilta. Lisäksi opas löytyy osoitteesta https://is-suu.com/sannik/docs/your_guide_for_practical_training_i ja on ladattavissa pdf. -tiedostona sivulle kirjautumisen jälkeen.

LÄHTEET

- Anna. 2009. Hokkaido – Kansallispuistot kutsuvat. Viitattu 14.2.2016 <http://anna.fi/matka-laukku/aasia/japani/hokkaido/hokkaido-kansallispuistot-kutsuvat>
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Hiten Amin Reports - Tokyo, Japan. DISCO Inc. 2012. Japanese Shinsotsu Recruitment Culture. Viitattu 11.2.2016 <http://www.disc.co.jp/en/resource/pdf/SHINSOTSUCulture.pdf>
- Hokkaido Tourism Organization 2015. Basic Information. Viitattu 16.2.2016 <http://en.visit-hokkaido.jp/> > About Hokkaido > Basic Information
- Japan Guide 2014¹. Hokkaido. Viitattu 4.3.2016 <http://www.japan-guide.com/list/e1101.html>
- Japan Guide 2014². National Parks. Viitattu 1.3.2016 <http://www.japan-guide.com/e/e2325.html>
- Japan Guide 2014³. Sendai. Viitattu 3.3.2016 <http://www.japan-guide.com/e/e5150.html>
- Japan National Tourism Organization. 2014. Japanin-matkailijan opas.
- Karvinen, L. 2014. Riisiä tiskin alta – Tarinoita nousevan auringon maasta. 2. uudistettu painos. Tanska: Gummerus Kustannus Oy.
- KOSEN, National Institute of Technology. 2009. Education System. Viitattu 4.2.2016 <http://www.kosen-k.go.jp/english/education-system.html>
- Lehmusvaara, T.; Mutanen, J. 2008. Japania suomalaisin silmin – ja päinvastoin. Viitattu 13.2.2016 http://home.cimo.fi/campus/2_2008/japanisuomi.html
- Lev, F. 2001. Cleanliness. Things Asian. Viitattu 14.2.2016 <http://thingsasian.com/story/cleanliness>
- Macfarlane, A. 2008. Japanin sydämessä. 1. painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy
- Mobility-Online. 2016. Viitattu 15.2.2016 <https://www.service4mobility.com/europe/LoginServlet>
- Nakata, Y. 2014. The Gaijin Complex. Gaijin Pot. Viitattu 14.2.2016 <http://blog.gaijinpot.com/gaijin-complex/>
- National Police Agency of Japan, Emergency Disaster Countermeasures Headquarters. 2016. Damage Situation and Police Countermeasures associated with 2011 Tohoku district - off the Pacific Ocean Earthquake. Viitattu 12.2.2016 http://www.npa.go.jp/archive/keibi/biki/higaijokyo_e.pdf
- Oskin, B. 2015. Japan Earthquake & Tsunami of 2011: Facts and Information. Live Science. Viitattu 16.2.2016 <http://www.livescience.com/39110-japan-2011-earthquake-tsunami-facts.html>
- Porrasmaa, R. 2012. Japani pintaa syvemmältä. 1. painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- The traditional colors of Japan. 2010. Viitattu 13.2.2016 <http://nipponcolors.com/>
- Tohoku Tourism Promotion Organization. About Tohoku. Viitattu 14.2.2016 <http://en.tohoku-kanko.jp/about-tohoku/>

Liite 1: Kysely suomalaisille opiskelijoille

Kysely Japanissa harjoittelussa olleille opiskelijoille (Tohokun alue tai Hokkaido)

Tämä kysely on suunnattu Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille / vastavalmistuneille, jotka ovat olleet harjoittelussa Japanissa Tohokun alueella tai Hokkaidossa. Vastaa vapaasti, oman harjoittelukokemuksesi mukaan. Vastauksiin toivotaan omaa pohdintaa. Joissain kysymyksissä voit rastittaa useamman kohdan. * -merkittyihin kysymyksiin täytyy vastata. Vastauksia käytetään pohjana Japaniin harjoitteluun lähteville opiskelijoille suunnatun oppaan suunnittelussa (opinnäytetyö). Oppaasta on tarkoitus tulla lyhyt, mutta informatiivinen. Suosittelemme täyttämään lomakkeen tietokoneella (mobiiliversio ei toimi kaikissa matkapuhelimissa). Nyt voit vaikuttaa, joten kerro rohkeasti mielipiteesi! Kiitos!

Huom! Kyselystä saadut vastaukset käsitellään nimettöminä.

*Required

1. Milloin lähdit Japaniin harjoitteluun? *

- ☐ 1. opiskeluvuotena
- ☐ 2. opiskeluvuotena
- ☐ 3. opiskeluvuotena
- ☐ Other:

2. Missä yhteistyökorkeakoulussa olit harjoittelussa? *

- ☐ Sendai NCT
- ☐ Tsuruoka NCT
- ☐ Ichinoseki NCT
- ☐ Hachinohe NCT
- ☐ Akita NCT
- ☐ Kushiro NCT

3. Miksi päätit hakea Japaniin harjoitteluun? *

(Voit valita useamman vastausvaihtoehdon)

- ☐ Kiinnostus kieltä ja kulttuuria kohtaan
- ☐ Haluan tulevaisuudessa työskennellä Japanissa
- ☐ Kavereita Japanissa
- ☐ Tyttö- tai poikaystävä Japanissa
- ☐ Koska ilmaantui mahdollisuus hakea (mielijohteesta)
- ☐ Other:

4. Miten tärkeinä pidit seuraavia seikkoja ennen Japaniin lähtöä? *

	Ei ollenkaan tärkeä	Hieman tärkeä	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä
Kulttuurierojen tuntemus	☐	☐	☐	☐
Japanin kielen taidon riittäminen	☐	☐	☐	☐
Riittävä informaatio yhteistyökorkeakoulusta / työympäristöstä	☐	☐	☐	☐
Vaihdon rahoitus	☐	☐	☐	☐
Asumisjärjestelyt harjoittelun aikana	☐	☐	☐	☐
Opintokokonaisuuden / projektin aihe	☐	☐	☐	☐
Tukiverkosto harjoittelun aikana	☐	☐	☐	☐
Harjoittelun hyöty tulevaisuutta ajatellen	☐	☐	☐	☐

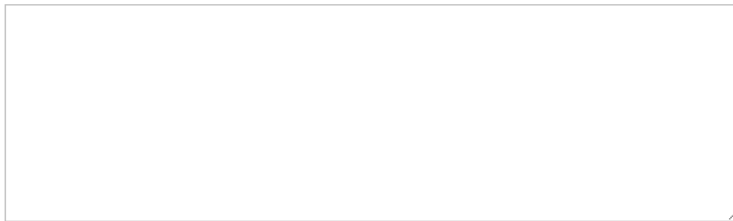
5. Oliko aiemmin Japanissa harjoittelussa olleiden opiskelijoiden kokemuksista hyötyä omaa harjoitteluasi ajatellen? *

- ☐ Ei
- ☐ En kysynyt muilta heidän kokemuksistaan
- ☐ Kyllä

6. Jos vastasit edelliseen kysymykseen "kyllä", niin millä tavalla muiden kokemuksista oli hyötyä?**7. Oliko sinulla ennakkokäsityksiä Japanin ja Suomen kulttuurieroista? ***

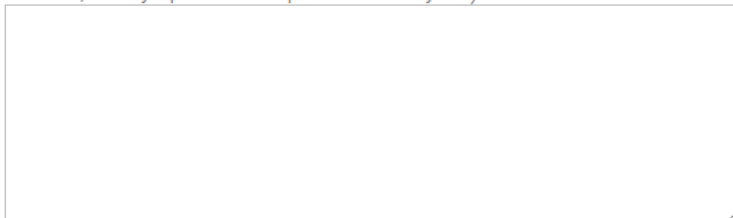
- ☐ Ei
- ☐ Kyllä

8. Jos vastasit edelliseen kysymykseen "kyllä", niin kerro millaisia ennakkokäsityksiä sinulla oli ja pitivätkö ne paikkansa?

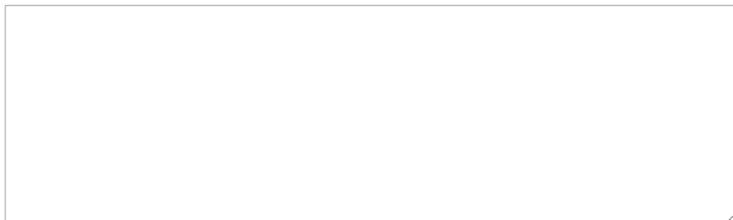

9. Miten mahdolliset kulttuurierot vaikuttivat itseesi ja harjoittelukokemukseesi?

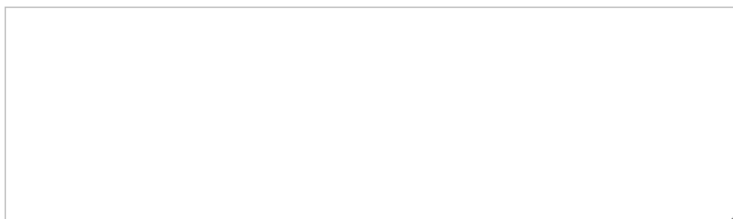
(esim. käyttäytymiseesi sosiaalisissa tilanteissa, ystävyyssuhteiden luomisessa, motivaatiossasi projektin suhteen, asuinympäristöön sopeutumisessa yms.)

10. Vastasiko harjoittelu odotuksiasi? Perustele. *

11. Koitko, että harjoittelu oli hyödyllinen kokemus alaasi/tulevaisuuttasi ajatellen? Perustele. *

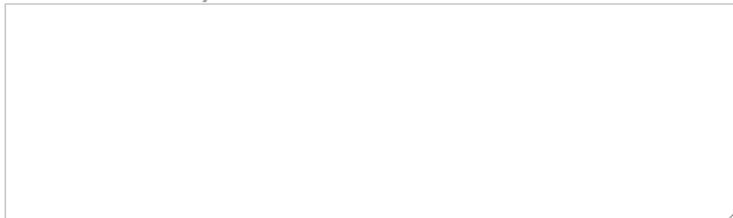

12. Löysitkö Japanin Tohokun alueelle tai Hokkaidoon harjoitteluun meneville opiskelijoille suunnattuja oppaita esim. netistä tai kirjastosta? *

- ☐ En ole etsinyt
- ☐ Etsin, mutta en löytänyt
- ☐ Kyllä

13. Jos vastasit edelliseen kysymykseen "kyllä", niin oliko oppaista mielestäsi hyötyä harjoitteluasi ajatellen?

Voit antaa esimerkkejä

14. Kuinka tärkeinä pidät seuraavia asioita koskien oppaan ulkoasua/sisältöä? *

	Ei ollenkaan tärkeää	Hieman tärkeää	Melko tärkeää	Erittäin tärkeää
Mielenkiintoa herättävä kanssi	☐	☐	☐	☐
Sisällysluettelo	☐	☐	☐	☐
Paljon kuvamateriaalia	☐	☐	☐	☐
Paljon tekstiä	☐	☐	☐	☐
Nettilinkkejä	☐	☐	☐	☐

15. Olisi hyvä, että oppaasta löytyisi seuraavia asioita: *

Valitse enintään viisi tärkeintä vaihtoehtoa!

- ☐ Kartta (Japani, Tohoku, Hokkaido)
- ☐ Tietoa yhteistyökorkeakouluista
- ☐ Tietoa Tohokun alueesta ja Hokkaidosta
- ☐ Tietoa kulttuurieroista
- ☐ Tietoa Japanin koulusysteemistä
- ☐ Tietoa tapahtumista Tohokun alueella ja Hokkaidossa
- ☐ Linkkejä yhteistyökorkeakoulujen sivuille
- ☐ Lainauksia muiden opiskelijoiden harjoittelukokemuksista
- ☐ Vinkkejä arkielämään
- ☐ Perusfraaseja japanin kielellä, jotka olisi hyvä tietää
- ☐ Other:

16. Mistä sait tietoa yhteistyökorkeakoulusta, johon menit harjoitteluun? *

(Voit valita useamman vastausvaihtoehdon)

- ☐ Turun AMK:n kotisivulta
- ☐ Japanin yhteistyökorkeakoulun kotisivulta
- ☐ Netistä
- ☐ Oppaista
- ☐ Kavereilta
- ☐ Kv-koordinaattorilta
- ☐ En mistään
- ☐ Other:

17. Olisitko kaivannut lisää informaatiota seuraavilta tahoilta ennen harjoittelua? *

(Voit valita useamman vastausvaihtoehdon)

- ☐ Turun AMK:lta koskien Japania ja sen kulttuuria
- ☐ Turun AMK:lta koskien Japanissa olevia yhteistyökorkeakouluja
- ☐ Turun AMK:lta siitä, mitä tulet opiskelemaan/tekemään harjoittelun aikana
- ☐ Yhteistyökorkeakoululta siitä, mitä tulet opiskelemaan/tekemään harjoittelun aikana
- ☐ Yhteistyökorkeakoululta koskien Japania ja sen kulttuuria
- ☐ En olisi kaivannut lisää informaatiota
- ☐ Other:

18. Oliko ennen harjoitteluun lähtöä toteutettu Japanin kielen ja kulttuurin kurssi mielestäsi hyödyllinen?

Voit antaa myös kehitysehdotuksia, palautetta yms.

19. Vinkkejä Japaniin harjoitteluun lähteville opiskelijoille?

Kerro vapaasti jos tulee mieleen!

20. Halutessasi voit kirjoittaa lyhyesti harjoittelukokemuksestasi.

Tätä tekstiä voidaan käyttää oppaassa nimettömänä. Olisi kuitenkin hyvä, jos ilmoittaisit opiskelemasi alan ja yhteistyökorkeakoulun, jossa olit harjoittelussa (ei kuitenkaan pakollista).

Submit

Liite 2: Kysely japanilaisille opiskelijoille

フィンランドのTUASに留学した学生へのアンケート

このアンケートはフィンランドのTurku University of Applied Sciences(TUAS)に留学したことがある学生向けのものです。もしよかったら留学経験を少し聞かせてください。このアンケートの結果は現在TUASで勉強しているフィンランド人の学生の卒論で使用されます。＊のマークが付いているものは、必ず答えてください。このアンケートは匿名で行われます。

* 1. この学校の在校生か卒業生ですか？

- ☐ 仙台高等専門学校
- ☐ 鶴岡工業高等専門学校
- ☐ 秋田工業高等専門学校
- ☐ 八戸工業高等専門学校
- ☐ 一関工業高等専門学校
- ☐ 釧路高専工業高等専門学校

* 2. フィンランドへの留学のきっかけはなんですか？

- ☐ フィンランドに興味ある
- ☐ フィンランド語を勉強したい
- ☐ 英語を勉強したい
- ☐ フィンランドの文化が好き
- ☐ 未来にフィンランドで働きたい
- ☐ フィンランドに友達がいる
- ☐ 交換留学制度があったからなんとなく来た
- ☐ 特にきっかけはなかった
- ☐ その他

* 3. 留学する前に思い描いていた留学に対する理想と、留学してからの現実は同じでしたか？

- ☐ はい
- ☐ いいえ
- ☐ その他

* 4. 前の質問に、なぜそのように回答しましたか？理由を教えてください。

* 5. フィンランドで参加したプロジェクトなどはあなたの専門が将来に役に立ちそうですか？

- ☐ はい
- ☐ いいえ
- ☐ その他

* 6. 前の質問に、なぜそのように回答しましたか？理由を教えてください。

* 7. フィンランドでの学生生活やフィンランドの学習環境に慣れることは簡単でしたか？それとも難しかったですか？理由も教えてください。

* 8. 日本に来るフィンランド人の学生にあなたの地域、学校、日本の文化の何を紹介したいですか？

* 9. フィンランドでフィンランド人と友達になることは簡単でしたか？それとも難しかったですか？理由も教えてください。

10. もし何か留学生活、コースなどに関するフィードバックがあったら気軽に教えてください。この回答は、卒論で使用されます。

送信